

CA LA DONA

CA LA DONA

t a l e i a

Experiències de Pedagogia Social, 50

CA LA DONA

Fundació Serveis de Cultura Popular

· 1997 ·

Ca la Dona

Ca la Dona
Casp, 38, pral
08010 Barcelona
Tel. i Fax (93) 412 71 61

Text redactat per Montse Cervera, Lucie Foissin, Neus Moreno, Carme Porta, Àngels Pujol, Anna Rodet, Isabel Segura i Goya Vivas, així com les dones dels diferents grups que es reuneixen a Ca la Dona: Roser Albó, Mireia Bofill, Núria Casals, Vicen Laguna, Beatriu Macià, Francesca Martín, Paqui Ocón, Mercè Otero, Cati Rubio, Marta Selva i Remei Sipi, entre d'altres.

Primera edició: maig de 1997

© Fundació Serveis de Cultura Popular

Edició realitzada per Alta Fulla
Passatge d'Alió 10, 08037 Barcelona

Imprès a Grup 4, S. A.
Antoni Borí, 37, 08912 Badalona
Dipòsit legal: B. 20.972-1997
ISBN: 84-8000-085-6

L'experiència de viure el feminisme compartint el projecte de construir un espai de dones i per a dones, i també de canviar el món, no ha estat gens fàcil; però, realment, ha estat engrescador. Anys d'alegries i de penes, d'il·lusió i de desencís, de reconeixement i d'oblit..., de moviment permanent.

■ Hereves d'una llarga tradició

Les dones de Barcelona tenim una llarga tradició de creació d'espais propis. En la nostra història més immediata, cal recordar la fundació de la Societat Autònoma de Dones de Barcelona, que va iniciar la seva activitat pels volts de 1889 i que, instal·lada de primer al carrer de la Cadeneta, a partir de 1891 es va traslladar al carrer de Ferlandina, 20. Teresa Claramunt, anarcosindicalista, Amàlia Domingo Soler, espiritista, i Ángeles López de Ayala, republicana, van ser les impulsores de la societat, que compaginava les activitats instructives i recreatives amb una clara voluntat d'incidència política i social.

Pocs anys després, el 1909, un grup de dones va decidir crear una biblioteca pública destinada exclusivament a elles: la Biblioteca Popular per a la Dona. Aquest centre passava a ser, independentment de les persones a qui s'adreçava i de l'especialització del seu fons, una de les primeres biblioteques públiques de Barcelona. D'altra banda, en l'àmbit europeu, va ser la primera biblioteca de dones, amb la qual cosa s'anticipava en més de vint anys a les que van crear-se en diverses ciutats del continent en la dècada dels trenta.

El 1910, el grup promotor de la biblioteca, encapçalat per Francesca Bonnemaison, va fundar l'Institut de Cultura i

Biblioteca Popular per a la Dona («La Cultura»), que, a partir de 1922, es va establir al carrer de Sant Pere més Baix, on ocupava un vell casalot. Allà es va instal·lar la biblioteca, i la resta de serveis van anar trobant cabuda en els milers i milers de metres quadrats de nova construcció, finançats pel mateix institut.

La Cultura va diversificar l'oferta cultural per a les dones en una època en què es reduïa a tall i confecció, i es va consolidar com una alternativa per a totes elles. Prova de la bona acceptació que va tenir és que durant el curs 1934-35 s'hi van acollir 13.850 dones, comptant-hi les matriculades i les associades.

La Societat Autònoma de Dones de Barcelona, i l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona no són cap excepció. Són representacions de la voluntat de crear espais propis, i, en aquesta tradició, ens reconeixem hereves de les que ens van precedir i que, ahora, ens legitimen.

■ Vint anys fent espais

La història dels espais de dones a Barcelona ha estat sempre una reivindicació del Moviment Feminista. En els darrers vint anys d'història del Moviment Feminista contemporani hem anat recollint el testimoni dels primers espais de dones als quals hem fet abans referència.

El 14 de maig de 1977 s'obrí, al carrer Lledó de Barcelona, la Llibreria de les Dones. Cinc representants de les vocalies del Barri Gòtic i el Casc Antic van posar en marxa el que podem considerar el primer espai feminista, el primer lloc d'intercanvi i trobada on es portaven a terme tallers, col·loquis, etc. Va ser la primera llibreria d'aquestes característiques oberta a l'Estat espanyol i durà cinc anys. L'estiu de 1982, tancà les portes per diferents motius, però, sobretot, per les grans dificultats econòmiques en què es trobava.

Al carrer de la Riereta, el mes de juny de 1977, s'obrí el bar La Sal, concebut com a bar-biblioteca i lloc d'esplai

per a les dones. Acollià tota mena d'iniciatives: recitals de poesia, cursos de mecànica de cotxes, etc. Tant el bar com la llibreria, que funcionaven gràcies al treball voluntari, anaven necessitant injeccions econòmiques que els ajudessin a sobreviure. Totes resultaren insuficients i La Sal hagué de tancar; en el mateix local hi hagué altres bars de dones: New Kaka, Sa Hipoteca...

El juny de 1979 s'obrí la Casa de la Dona, sorgida de la iniciativa d'un grup de representants del feminisme independent i que funcionava de manera assembleària. Els locals estaven situats al carrer del Cardenal Casañas, i s'establiren quotes per poder-ne pagar el lloguer. La Casa de la Dona va néixer amb voluntat de ser un punt de trobada ampli, obert a totes les dones, però bàsicament s'hi aplegaren les provinents del feminisme independent, tenint en compte les circumstàncies en què es trobava el Moviment Feminista de l'època.

Durant un període de temps, aquests tres espais van estar tancats, i només hi havia uns quants bars de dones o d'ambient lèsbic: Daniel's, Chez Maite —que van ser els pioners—, La Luna, Member's...

L'any 1982 s'obrí el Centre d'Investigació Històrica de la Dona, que depenia de la Universitat de Barcelona. Aquest centre, d'àmbit més acadèmic, estava integrat per militants del Moviment Feminista lligades professionalment a la Universitat.

La disgregació del Moviment Feminista contribuïa a l'escassetesa d'espais, tot i que se n'anaven ocupant o creant de nous. Per exemple, els grups lligats a la Coordinadora Feminista de Catalunya es reunien als locals de la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB); l'any 1984 va sorgir el Centre de Dones, lligat al feminisme independent; l'octubre de 1986 es creà La Nostra Illa... i no va ser fins l'any 1987 que les dones dels diferents grups i corrents del Moviment Feminista no uniren esforços per aconseguir un espai comú, obert i ampli: Ca la Dona. Posteriorment se n'obriren d'altres de diferents, però amb

vocació semblant: la llibreria Pròleg de Barcelona, El Safareig de Cerdanyola, el Casal de la Dona de Terrassa...

■ La gestació de Ca la Dona

Els dies 1, 2 i 3 de novembre de 1985 se celebraren, a les Llars Mundet de Barcelona, les Jornades «10 Anys de Lluita del Moviment Feminista». A partir d'aquell moment es va reprendre la iniciativa. Es feia evident la necessitat de tenir un local a la ciutat, on es poguessin reunir tots els grups i totes les dones que formaven part del nostre Moviment, i, en conseqüència, es creà una comissió amb dos objectius: emprendre una campanya de sensibilització i buscar el local. Al mateix temps, s'organitzaren diverses trobades per parlar del projecte: objectius, activitats que s'hi portarien a terme, finançament...

En aquella època, diversos grups s'anaven trobant gairebé cada dia als locals cedits per la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona, uns altres, ho feien en alguns centres cívics i d'altres, allà on algú els deixava un raconet per a les reunions.

Es tenia molt clar, en un principi, que el local havia de ser públic; és a dir, que calia pressionar les administracions perquè ens en cedissin algun dels molts que tenien sense activitats. Era un moment en què Barcelona ja havia estat nominada com a seu olímpica i les institucions estaven creant molts equipaments nous. Amb aquest objectiu vam començar les negociacions amb l'àrea de la dona de l'Ajuntament de Barcelona. Després de mesos de reunions sense resultats i de promeses incompletes, el 19 de març de 1987, en una assemblea a la seu de la FAVB, decidíem, amb l'energia pròpia d'un desig llargament acumulat, l'ocupació d'un local municipal del carrer Font Honrada del barri del Poble Sec.

A les dotze del migdia del dissabte 21 de març d'aquell any, un centenar de dones començàvem una ocupació que va durar onze dies.

Font Honrada era la casa dels nostres somnis. Tenia tres pisos amb moltes habitacions, un terrat agradable i un gran teatre. Era el lloc idoni per desenvolupar les nostres activitats: col·loquis, debats, reunions, aplegada de documentació, creació de material per a campanyes, festes...

L'ocupació va ser tota una experiència: es va netejar la casa, es van establir torns per garantir-ne l'ocupació i es van celebrar assemblees i festes al teatre. La premsa hi va acudir ràpidament, i després les responsables de l'Ajuntament, que no solament no es van comprometre a res, sinó que, per contra, intentaven pressionar-nos amb un discurs demagògic sobre la destinació del local.

Vam fer molt d'enrenou. Arribaven telegrams d'organitzacions feministes de tot l'Estat, d'entitats i organitzacions ciutadanes, etc. La solidaritat rebuda ens donava ànims i més força davant l'Ajuntament, que continuava negant-se a rebre'ns per negociar.

Finalment, el dimarts 31 de març a les onze del matí, la guàrdia urbana, uns quaranta agents, utilitzant gasos lacrimògens, va desallotjar les dones que feien torn al local.

La tancada va significar un salt qualitatiu en la nostra reivindicació. Paral·lelament a la negociació se succeïen més actes al carrer per fer conèixer públicament allò que demanàvem.

L'octubre de 1987, Pasqual Maragall i Enrica Mata, en representació de l'Ajuntament, es van comprometre a concedir una subvenció d'1.200.000 pessetes i van deixar oberta la possibilitat de negociar un pressupost per habilitar el futur local.

El juny de 1988 inauguràvem Ca la Dona, en un pis llogat a la Gran Via, 549. Un espai, físic i simbòlic, que quedava definit en el primer butlletí en aquests termes:

Esperem que aquest espai, que resta obert a les dones i que, a la fi, podem compartir, sigui un pol de referència tant per a les dones del Moviment com per a les que encara no ens coneixen, però que tenen interessos comuns i volen apro-

par-s'hi. Que sigui un espai on l'heterogeneïtat serveixi d'enriquiment col·lectiu gràcies al debat i a la reflexió conjunta. Un espai on cada grup pugui organitzar i desenvolupar les seves activitats; on es puguin fer actes culturals, trobades, manifestos... Un espai que volem que sigui el teu, que sigui el de les dones que ens belluguem per tal de fer trontollar tot allò que ens oprimeix.

Des d'aleshores, molts grups s'hi han trobat. Alguns han desaparegut, però se n'han creat de nous i, en general, tots, d'una manera o altra, han fet que Ca la Dona sigui un punt de referència del Moviment Feminista de Barcelona.

■ L'associacionisme de dones: passat, present i futur

Quan diem que vivim en un món, en un país, que ens discrimina i oprimeix, volem dir que les dones, pel fet de ser-ho, estem sotmeses a un seguit d'injustícies i abusos.

Segons l'enquesta de població activa del tercer trimestre de 1996 la taxa d'activitat de les dones —és a dir les dones en edat laboral que treballen i/o busquen feina en el mercat de treball— és del 42,37%. En la majoria de sectors, cobrem menys que l'home per fer la mateixa feina, i sovint ocupem els nivells de qualificació inferiors i menys valorats. Continua recaient sobre nosaltres la responsabilitat de la feina domèstica, de la cura de les criatures, la gent malalta i la gent gran.

Pel fet de ser dones, estem exposades a la violència: agressions sexuals, violacions, maltractaments domèstics.

Són escassíssimes les dones que ocupen càrrecs en la jerarquia laboral o política. Els parlaments, els governs i sovint els ajuntaments semblen clubs rigorosament masculins.

El Moviment Feminista neix de la presa de consciència d'aquesta discriminació i de la voluntat de combatre-la.

Normalment es considera que sorgeix a Occident, cap al segle XVIII, de la mà dels clubs femenins organitzats durant la Revolució Francesa per exigir els drets de les dones. Abans, però, ja n'hi havia hagut algunes que, soles o en grups, havien polemitzat contra la misogínia i la discriminació que patien.

També és evident que les dones, des de sempre han format part d'associacions mixtes: partits polítics, associacions de mares i pares d'alumnat, associacions de veïns i veïnes... però, sovint, hi ocupen un lloc secundari i, més d'una vegada, les reivindicacions que s'han fet han estat bandejades.

Podríem considerar, doncs, que la raó que ens empeny a associar-nos és combatre la situació d'opressió que vivim. Com que es tracta d'un problema que ens afecta a totes, considerem que l'hem de combatre des de la nostra posició, i per això hem anat creant grups autònoms. Aquesta autonomia, que de vegades no s'entén, garanteix que els interessos de les dones no siguin supeditats a d'altres, sempre considerats més importants i més generals, com sovint ha succeït a la història.

Els grups d'alliberament feminista treballen conjuntament amb altres grups per objectius concrets, però consideren bàsica la independència a l'hora de marcar-se els objectius, els ritmes i les prioritats de la seva lluita.

El Moviment Feminista actual començà a organitzar-se al nostre país a la dècada dels setanta, sobretot a partir del 1975. Aquesta presa de consciència feminista va coincidir amb el final de la dictadura. En aquella situació, a l'opressió pròpia de la dona a tot arreu s'hi afegien els elements propis de l'època franquista, catòlica, apostòlica i romana: aferrissada repressió sexual i un model ideològic patriarcal i autoritari reforçat.

Les nostres primeres associacions, doncs, van estar adreçades a aconseguir els drets i les llibertats mínimes: igualtat legal, dret al divorci, al control de la natalitat, a l'avor-

tament. Drets i llibertats que el franquisme ens tenia segregats des de la Guerra Civil.

Eren els temps del desvetllament feminista, de les mobilitzacions al carrer, de la consecució d'algunes de les reivindicacions. També, durant aquells primers temps, molts dels grups es dedicaren a oferir assistència a les dones: informació sobre avortament, anticoncepció, separacions, denúncies per maltractaments, etc. Podríem dir que, en general, el Moviment estava immers en la recuperació democràtica i antifeixista. Era, sobretot, reivindicatiu i d'assistència.

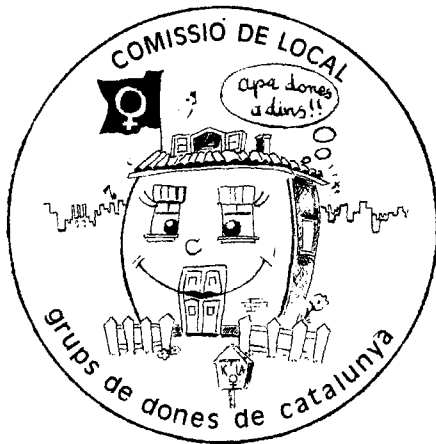
Amb el començament de la democràcia es va aconseguir, legalment, el reconeixement de molts dels drets: divorci, llei de filiació, règim econòmic del matrimoni... i alguns dels aspectes d'assistència van ser assumits per les institucions públiques i les privades: planificació familiar, gabinets d'assessorament jurídic, etc. Però la necessitat de reunir-se continua. Gràcies a l'experiència i a la reflexió, el Moviment Feminista ha anat madurant. Podríem dir que, després d'haver denunciat i tractat d'eliminar les discriminacions més escandaloses, hem passat a analitzar els altres aspectes, potser més ocults, de la nostra opressió.

D'una banda, ens hem fet conscients que els mecanismes que s'utilitzen per mesurar i valorar tota experiència humana no són universals, sinó masculins, fruit de la parcialitat d'una part de la societat que es pretén objectiva. A partir d'aquí, hem començat a qüestionar un seguit de coses: els estudis sobre salut, basats sempre i únicament en paràmetres masculins; la coeducació, que imposa a tota la població escolar els models tradicionalment masculins i menysprea els femenins; la trampa que suposa la doble jornada laboral a què està condemnada la dona mentre no s'universalitzi la responsabilitat de les tasques domèstiques, la cura dels infants, de la gent gran, etc. I així han nascut multitud de grups que treballen sobre les condicions laborals de les dones, el seu paper en la transmissió de models socials, la importància del llenguatge, la distribució del temps, etc.

D'altra banda, potser sobretot gràcies a l'impuls de les teòriques feministes italianes, ens hem fet conscients de la importància, i de la possibilitat, de reconstruir una genealogia femenina en diversos camps del coneixement, que ens permeti tenir referents, altres maneres de veure i mesurar el món, reconèixer i acceptar l'autoritat femenina i descobrir-la en les altres. I, com que ha quedat demostrat que l'obra intel·lectual femenina ha estat sistemàticament amagada, s'ha establert com a objectiu fonamental recuperar-la perquè pugui ser valorada segons els seus mèrits.

En tot aquest temps, hem après que les arrels de la nostra opressió són complexes i sovint subtils, hem perdut la vergonya i hem guanyat valentia per exigir la nostra presència arreu i per denunciar la nostra absència o ocultació allà on es produeixin.

De la mateixa manera que els moviments socials del nostre país han sofert una transformació profunda, els grups feministes també han variat. Una ullada als que hi ha a l'actualitat ens permetrà veure un important ventall de problemàtiques i interessos: grups relacionats amb l'educació, la sexualitat, l'afectivitat, la salut, la sida, el suport a dones maltractades, la lactància materna, les agressions... i grups antimilitaristes, ecologistes, de joves, de grans, de reflexió sobre temes concrets, de defensa personal, d'escriptura, d'expressió oral...

A bans d'explicar el que és la vida i la quotidianitat de Ca la Dona ens agradaria fer una breu introducció del que és la nostra forma d'organització, de col·laboració i de participació, i de com hem anat evolucionant en aquest sentit.

Des del primer dia, les impulsores de Ca la Dona —que érem moltes— vam tenir clar que s'havia de tractar d'un espai obert a totes les dones; i vam decidir seguir un model organitzatiu basat en la participació i la presa de decisions col·lectives, model que, creiem, caracteritza nombrosos grups del Moviment Feminista.

Cal ressaltar que les activitats que es fan a Ca la Dona neixen de les iniciatives que pugui tenir qualsevol sòcia o qualsevol grup de dones. Només tenim tres limitacions: les habitacions disponibles, el temps i la capacitat organitzativa.

■ Participar i col·laborar: la base de la nostra organització

Si hi ha alguna cosa que pugui definir la forma organitzativa de la nostra associació és que el conjunt de les petites estructures organitzatives de què ens hem anat dotant són totalment obertes a qualsevol sòcia.

Aquest sistema té un avantatge evident: facilitar la participació de qualsevol dona que tingui interès de fer-ho; però té el desavantatge, també evident, que en alguns moments ens manca una mica d'organització per poder tirar endavant els objectius i les activitats que ens proposem.

El nostre funcionament és ben senzill:

Les assemblees de sòcies. Realitzem assemblees de sòcies amb una periodicitat anual, i sempre que hi hagi algun tema que requereixi una decisió col·lectiva. A les assemblees fem un seguiment de quines han estat les activitats de Ca la Dona i repassem el tema de les finances. Aquesta avaluació serveix per definir les línies d'actuació, les activitats que volem programar i els temes que poden ser més importants per al període següent.

La Comissió de Ca la Dona. És un grup de treball obert a totes les sòcies que s'encarrega del funcionament quotidià de l'espai i de les activitats.

Les trobades dels grups de dones. Cada sis mesos, aproximadament, els grups que ens reunim a Ca la Dona fem una trobada amb l'objectiu de parlar de les coses "domèstiques" i del funcionament del nostre espai.

Les trameses. Com a darrer espai de comunicació i participació —a més de la revista— cal ressaltar les trameses, que enviem a les sòcies amb una periodicitat quinzenal, aproximadament. Aquest és l'instrument que utilitzem per donar a conèixer tant les activitats i les notícies que neixen de la iniciativa de la Comissió de Ca la Dona, com les que neixen de la iniciativa dels grups de dones o de les sòcies.

■ Ca la Dona: les sòcies

Ser sòcia de Ca la Dona no és altra cosa que un petit compromís i una gran col·laboració amb el projecte d'aquest espai de dones i per a dones. Paguem una quota ben petita, que en aquests moments és de 1.800 ptes. trimestrals.

La comunicació habitual amb les sòcies són les trameses que els enviem aproximadament cada dues o tres setmanes, en què es dóna informació tant de les activitats que es realitzen a la casa, com de totes aquelles altres de caire feminista de l'actualitat barcelonina.

El conjunt d'activitats de Ca la Dona són obertes; és a dir que no cal ser-ne sòcia per participar-hi. Però això sí, les sòcies tenen un descompte en aquelles —poques— que cal pagar, encara que intentem que siguin a preus molt assequibles.

■ Viure, créixer, reflexionar i canviar: els grups de dones

Sens dubte, una de les experiències més importants és la que ens aporta la vida dels grups que compartim Ca la Dona. Com podreu observar més endavant en el capítol «Els grups de dones», n'hi ha molts i molt diversos, com també són molt diferents els motius pels quals es decideix de crear-ne de nous.

Un dels objectius de Ca la Dona és oferir i facilitar la infraestructura necessària per consolidar l'associacionisme de dones. Compartim espai, secretaria, trameses, revista, i un llarg etcètera que ens permet aconseguir un funcionament autònom dels grups.

En el nostre temps de convivència hem aconseguit posar a la pràctica la cultura de compartir els espais i les coses. Les sales no pertanyen a cap grup, la decoració la consensuem, existeix un gran respecte pel material de les altres... En definitiva, el sentit de cadascun dels grups de Ca la Dona no consisteix només a créixer des de la seva pròpia autonomia, sinó que continua amb la possibilitat i les ganes de compartir reflexions i experiències.

■ Parlar, escoltar, reconsiderar, aprendre i ensenyar: les xerrades, els debats i els seminaris

Les activitats més arrelades són els debats i l'intercanvi d'experiències i de reflexions, que neixen a proposta de les que hi estan interessades, siguin o no sòcies de Ca la Dona. L'única limitació que tenim és la imposada pel temps o els espais.

Una de les característiques del Moviment Feminista ha estat —sens dubte— la importància donada als espais de debat. Aquests espais ens han ajudat, i ens continuen ajudant, a compartir i donar una visió de gènere a moltes de les nostres vivències i experiències de vida, a entendre el món i a cercar les solucions que ens puguin ser vàlides a les dones, respectant la nostra diversitat.

Les xerrades les entenem com una activitat “dirigida” per una dona o un grup de dones que ens expliquen una reflexió, una experiència, la presentació d'un llibre... amb l'objectiu d'animar un intercanvi d'opinions.

L'objectiu dels debats també és animar a la reflexió, però des de diferents posicions o punts de vista, enriquint-nos mútuament.

I, per últim, els seminaris els entenem com una activitat en què una dona o un grup de dones “especialistes” en un tema —normalment al llarg de diverses sessions— posen a debat unes premisses i unes reflexions pròpies amb l'objectiu d'aprofundir en un tema concret.

■ Conèixer l'art de les dones i reflexionar-hi: els videofòrums i les exposicions

Fruit de les reflexions de diferents artistes, historiadores de l'art, aficionades, etc., fa alguns anys ens vam plantejar la possibilitat de promocionar l'art de dones i de donar-hi suport, ja que nosaltres també ens expressem i ens

comuniquem per mitjà de l'art des d'una visió ben diferent. Aquesta reflexió ens va portar a obrir un espai per cercar l'art des d'una mirada de gènere: l'art creat per dones o l'art en què hi som presents.

Des de fa tres anys, i fruit de diverses iniciatives, fem dos tipus d'activitats:

– En col·laboració amb el col·lectiu Drac Màgic fem tot un seguit d'activitats relacionades amb el cinema, d'entre les quals cal destacar els videofòrums. Aquestes sessions, que tenen caràcter mensual, s'han anat reconvertint en sessions d'anàlisi i, darrerament, han fet néixer un nou grup de dones que se centra en l'anàlisi feminista del cinema, per una banda, i en la de la publicitat i els mitjans de comunicació, per una altra.

– A més a més, també tenim un espai d'exposicions (pintura, dibuix, fotografia, escultura...), que aprofitem per conèixer obres realitzades per dones i per introduir reflexions sobre el tema. Cada any organitzem la mostra FEM-ART, en la qual dones representants de diferents disciplines artístiques exposen la seva obra. Al voltant d'aquesta mostra s'organitza un cicle de conferències al qual convidem dones relacionades amb el món de l'art que ens el puguin analitzar des d'una visió de gènere. Enguany la mostra FEM-ART 97 recull més de vint obres de diferents artistes que recuperen la memòria històrica d'altres dones artistes. A partir d'aquesta iniciativa també ha sorgit un col·lectiu que ha organitzat un nou grup de reflexió a l'entorn de l'art des d'una visió feminista i de gènere: les Multimèdies.

■ Intercanviar experiències i reflexions: La revista *Ca la Dona*

La publicació de la revista *Ca la Dona* es va iniciar l'any 1988, amb la inauguració del local de la Gran Via. Pretenia ser una eina més de comunicació entre les sòcies de la casa i, alhora, una publicació que pogués recollir els

diferents debats i propostes que es donen en el si del Moviment Feminista.

Durant tots aquests anys han estat moltes les dones que han participat d'una manera o una altra en el consell de redacció, i s'han anat elaborant un seguit de seccions fixes que apareixen en cadascun dels números.

Ca la Dona és una revista quadrimestral: se'n publiquen tres números l'any. Es distribueix fonamentalment entre les sòcies de la casa i, també, en algunes llibreries (Pròleg, Còmplices, etc.).

La revista és oberta a totes les dones que ho desitgin, sempre que hi hagi prou espai per donar cabuda a les col·laboracions, i s'hi pot participar de les maneres següents:

- Proposant i redactant articles que es consideri que tenen un interès col·lectiu.
- Proposant i redactant entrevistes, contes o material literari.
- Suggestint temes que s'hi poden tractar.
- Proposant articles publicats en altres mitjans que fóra bo reproduir.
- Assistint a les reunions de la comissió-consell de redacció.

■ Conèixer la nostra història i escriure-la: l'arxiu i la biblioteca

Una de les mancances que tenim a Catalunya és que no hi ha arxius públics especialitzats en els temes de dones. I d'aquí va néixer la nostra idea de d'organitzar-ne un on es recollís la història del Moviment Feminista. Posteriorment aquesta idea es va ampliar a crear una petita biblioteca especialitzada en dones per tal de facilitar la lectura de llibres.

Les dificultats que hem tingut, principalment de caire econòmic, atès que no sempre és fàcil l'autofinançament

en projectes d'aquest tipus i que les subvencions rebudes han estat més aviat minses, ens han impedit realitzar el projecte tal com el teníem dissenyat.

Ara podem afirmar que tenim un volum important de documents i llibres i som a la fase d'ordenació i d'arxiu. És a dir que som en el camí de consecució del nostre objectiu.

■ Gaudir juntes: els espais d'oci

Des del primer dia que vam començar a somiar en Ca la Dona, l'espai de compartir les alegries i els temps d'oci va formar part dels nostres somnis, i és que sempre hem tingut clar que ens ajudaria a conèixer-nos millor, a compartir experiències i a créixer plegades.

Per això tenim un bar —una petita barra, neveres, taules, etc.—, que funciona com a autoservei i que està a disposició de tothom qui passa per Ca la Dona. Es tracta d'una experiència tan llarga com la nostra història, suficient per afirmar la gran satisfacció que suposa prendre amb tranquil·litat alguna cosa, comentant la darrera reunió, una notícia del diari, el que has viscut a la feina o a casa. És un lloc per estar-hi relaxat, on tenim la possibilitat de trobar dones d'altres grups i que afavoreix la possibilitat de conèixer-nos més.

L'últim dissabte de cada mes hi organitzem un vermut. Cada vegada se'n fa carrec un grup diferent dels que ens trobem a Ca la Dona i també s'hi fa alguna activitat concreta per tal d'animar-lo.

La resta d'activitats que entre nosaltres anomenem «lúdiques» neixen de les iniciatives que poden tenir grups o dones. I realment se n'organitzen una bona colla, perquè l'experiència ens ha ensenyat que són molt favorables per facilitar que ens coneguem millor.

■ Oferir recursos a les dones: la informació

Ca la Dona és un espai d'informació i d'atenció a les dones, principalment de Barcelona. Aquest servei es cobreix, bàsicament, des de la secretaria, que és oberta de dilluns a dijous de les quatre a les vuit del vespre i dos matins la setmana.

Al llarg de la nostra història com a associació, una part important dels nostres esforços ha estat dedicada a obrir les nostres portes a les dones que cerquen un lloc on els donin informació, on les escoltin, on se'ls faciliti els recursos a què poden accedir, on trobin solidaritat.

El nombre de trucades o de visites de dones interessades per algun d'aquests aspectes és cada vegada més gran, principalment perquè Ca la Dona és cada cop més coneguda com un espai de referència. Aquesta realitat és molt positiva, però de vegades no és tan encoratjadora, sobretot per la manca o insuficiència d'espais i de serveis que les diferents administracions destinen a les dones.

Les consultes que ens fan més sovint fan referència als temes següents:

- La violència contra les dones, ja sigui en forma de maltractaments físics i/o psíquics a la llar, ja sigui en forma de violència sexual en les seves múltiples expressions.
- Problemes relacionats amb separacions de la parella.
- Informació sobre avortament, tant pel que fa a l'assistència sanitària pública com pel que fa a la privada.
- Activitats i organització del Moviment Feminista, i també més concretament la vida de Ca la Dona.
- Demanda de documentació. Normalment la fan estudiants que investiguen sobre la vida i la realitat de les dones.

■ Serveis autogestionats: l'Armari de Totes

Les diferents propostes d'activitats i serveis que constantment ens suggereixen les sòcies són recollides en la mesura del possible. Una de les darreres aportacions, en aquest aspecte, és l'Armari de Totes.

L'Armari de Totes és un intent de compartir la roba que, sovint, tenim arraconada a l'armari de casa. És roba que se'ns ha fet petita o que no ens acaba de quedar bé; que ens sap greu de llençar tot i que tampoc no ens la posem mai. Per aprofitar-la, hem habilitat una petita habitació per tal que les sòcies, i les dones que ho desitgin, puguin intercanviar i posar en circulació vestits i sabates que ja no utilitzen.

L'Armari de Totes l'organitzen les mateixes usuàries, que segueixen unes pautes d'autogestió mínimes:

- La roba que portin ha d'estar neta i sense estrips.
- S'ha de col·locar al seu lloc: plegada al prestatge, o penjada en un armariet que hi ha.
- La que s'han empravat, l'han de tornar a deixar ben plegada i endreçada.
- Si poden, han de portar elles mateixes els penjadors.

Les normes no són gaires, però són bàsiques per a l'autogestió i, per tant, per al bon funcionament del servei.

■ Viure la diversitat del feminisme: compartir experiències i debats amb altres grups de dones

Ca la Dona sempre ha estat oberta a les dones i grups de dones que hi han volgut plantejar les seves vivències o temes de debat. La primera experiència en aquest aspecte és el fet de compartir amb una gran diversitat de grups i de dones l'espai de reunions, on es plantegen infinitat de temes diferents i amb una gran diversitat d'opinions a l'hora de debatre'ls.

Segurament moltes de nosaltres no ens posaríem d'acord en una formulació comuna sobre el feminisme, si bé podem coincidir en algunes reivindicacions, pràctiques o estratègies i, sobretot, en la voluntat de continuar fent coses juntes.

Per altra banda, en els darrers temps —i pensem que gràcies en gran part al procés d'organització de les Jornades «20 anys de Feminisme a Catalunya»— estem rebent una gran quantitat de sol·licituds de dones que volen portar a terme actes o tallers sobre temes diversos. Al mateix temps, estem treballant conjuntament amb altres entitats de dones sobre diferents temes, sigui a proposta de Ca la Dona, sigui a proposta d'elles mateixes. Regularment, per exemple, treballem amb entitats com el Col·lectiu Drac Màgic, la llibreria Pròleg, la Fundació M. Aurèlia Capmany o la Mostra Internacional de Films de Dones.

Els eixos vertebradors del treball a Ca la Dona es podrien resumir en dos. Per una banda, el treball de gestió, animació i funcionament quotidià i, per altra banda, la voluntat de bastir i compartir projectes comuns amb altres dones i grups de dones.

En tots dos casos podem parlar de l'existència de dos “grups” al si de Ca la Dona que recullen l'esperit d'aquest treball. El primer és la Comissió Ca la Dona, un grup de treball intern necessari per al bon funcionament de la casa. El segon és la Xarxa Feminista, una xarxa de contacte a la qual Ca la Dona ha volgut donar suport i a la qual ofereix la seva infraestructura.

Evidentment, les característiques específiques d'aquests dos grups són ben diferents, com també ho són la seva dependència i la seva funció. Si bé la Comissió Ca la Dona és totalment dependent de l'espai simbòlic i físic de la casa, la Xarxa Feminista és un espai ampli i obert que obre noves perspectives de vincle a les dones i grups de dones que així ho desitgin, entre els quals Ca la Dona.

■ Comissió Ca la Dona

Som el grup que ens encarreguem del seguiment, de la gestió i de l'organització quotidiana de l'espai i del funcionament de Ca la Dona.

Estem obertes a la participació i les propostes de totes les dones —tant si són sòcies nostres com si no ho són— que vulguin fer arribar a les altres les seves iniciatives.

Podem dir que va començar essent una comissió força tècnica, que amb els anys ha anat ampliant les funcions. Actualment té quatre àmbits de treball: la vida quotidiana de la casa, el projecte feminista de l'espai, l'edició de la revista i l'organització i dinamització de la biblioteca i l'arxiu.

Entre les funcions de la Comissió cal destacar les següents:

- Coordinació i organització de les activitats de Ca la Dona, que moltes vegades es fan en col·laboració amb altres grups i associacions.
- Manteniment i infraestructura de l'espai.
- Seguiment de les finances.
- Preparació i convocatòria de les assemblees de sòcies.
- Coordinació dels grups de dones de la casa i coordinació de les seves demandes.
- Relacions amb altres entitats de dones amb les quals no compartim espai.
- Relacions amb les institucions públiques i associacions i entitats d'altres àmbits.
- Redacció i elaboració de la revista *Ca la Dona*.
- Ordenació del material d'arxiu i els llibres i adquisició de novetats.

El dia a dia és, però, el que va concretant la forma que va prenent Ca la Dona, fruit del debat i la reflexió, i també de la consulta de les sòcies que més hi participen. Les decisions de la Comissió parteixen de les propostes apro-

vades col·lectivament a l'assemblea, que es qui basteix el projecte.

■ Xarxa Feminista

La Xarxa Feminista de Catalunya és un espai simbòlic de trobada, constituït per les relacions que teixim entre les dones i grups de dones que en formem part.

La Xarxa va sorgir després de les Jornades «20 anys de Feminisme a Catalunya» i es va constituir en una assemblea celebrada el mes d'octubre de 1996.

En els últims anys, el Moviment Feminista semblava que anava cap a la dispersió; però, arran de l'experiència de la preparació i organització de les Jornades, vam veure que hi havia ganes d'aprofitar els vincles existents entre els diferents grups que hi participàvem.

Un fitxer en què consten totes les dones inscrites a les Jornades i els grups que s'hi van adherir és la primera eina per mantenir el contacte i afavorir les relacions i els intercanvis. De tota manera, la Xarxa és oberta a totes les dones i grups de dones de Catalunya que s'hi vulguin afegir.

Els objectius de la Xarxa són:

- Impulsar la relació entre dones i entre grups de dones de tot Catalunya per posar en evidència la diversitat d'interessos que tenim i enriquir-nos amb les nostres diferències.
- Intercanviar experiències, propostes i desitjos.
- Propiciar un coneixement de tot el que es fa i també del que es pot fer, perquè la Xarxa ens permet projectar noves idees.
- Donar més força política a tot el que fem les dones.

A la Xarxa hi ha una comissió dinamitzadora que es troba periòdicament a Ca la Dona. És un grup de treball obert, en què l'únic que es demana és una mica de continuïtat. La seva tasca és potenciar, dinamitzar i posar els instru-

ments necessaris perquè hi hagi un coneixement del que fa cada dona i cada grup, i també intentar proposar una reflexió sobre el que significa per a totes nosaltres el fet de relacionar-se.

Per altra banda, hi ha la secretaria tècnica, amb feines que van des de la gestió de les trameses fins a la configuració del butlletí amb tot allò que cal difondre. Aquesta secretaria la compartim amb Ca la Dona.

La Xarxa fa pocs mesos que funciona i, per ara, la seva tasca bàsica és tirar endavant el butlletí, que, segurament, sortirà cada dos mesos, i que pretenem que sigui el fil de contacte entre totes les dones que en formem part, el mitjà per què totes nosaltres donem a conèixer què fem, què pensem, qui som, què ens preocupa i què ens interessa. No és només un butlletí de convocatòria, és un butlletí de reflexions, preocupacions, interessos... nostres. No excluïm que en el futur hi puguin haver altres mitjans per mantenir-nos en contacte, com ara les xarxes informàtiques.

A les dones que vam estar treballant en el procés de preparació de les Jornades ens venia donat que l'espai de reunió de la Xarxa fos Ca la Dona. L'experiència positiva d'haver-hi instal·lat la secretaria tècnica ens hi va predisposar a favor i la comissió dinamitzadora de la Xarxa va proposar que s'hi centralitzessin les seves activitats.

Per altra banda, Ca la Dona és un espai obert que reflecteix la diversitat de les dones i que, en aquest sentit, encaixa perfectament amb la idea que tenim nosaltres del que ha de ser la Xarxa.

Tot i que el nostre origen cal buscar-lo a les Jornades, ha estat Ca la Dona qui ha propiciat que fóssim una possibilitat real. La Xarxa és a Ca la Dona perquè a la Xarxa li va bé i perquè tenim la voluntat de potenciar els espais de dones com a espais físics, que visquin i creixin.

Només cal animar a totes les dones i grups de dones que llegiu aquest document, perquè us hi apunteu. Pengeu-vos a la Xarxa!

CA LA DONA

SOM MOLTES,

**PERÒ EN VOLEM
SER MÉS**

En aquest capítol presentem els grups que es reuneixen a Ca la Dona, per tal de fer patent la diversitat de la nostra realitat. Una diversitat que trobareu reflectida, també, en la manera com cada un dels grups explica la seva quotidianitat.

■ Asociación Solidaria con las Mujeres Inmigrantes Peruanas en el Extranjero

La Asociación Solidaria con las Mujeres Inmigrantes Peruanas en el Extranjero (ASOMIPEX), abans Asociación de Mujeres Inmigrantes María Elena Moyano, es va fundar el juliol de 1995, i sorgeix com a resposta a la seva necessitat de reunir-se, de parlar dels seus problemes, mostrar-los a la societat i aprendre d'altres iniciatives.

Es tracta d'un col·lectiu de dones que treballa per a la integració —en el sentit més ampli— de les immigrants, el foment del seu paper tant a la societat catalana com a la peruana i la cooperació d'idees i projectes entre tots dos països per tal d'aconseguir les finalitats abans esmentades.

Com a activitats realitzades, cal esmentar dues jornades informatives amb coneixedors de la problemàtica jurídica, laboral, educacional i social de les immigrants. La pri-

mera, l'1 de juliol de 1995, i la segona el 18 de novembre del mateix any. Des del setembre de 1995 tenim oberta l'oficina d'acollida a les dones immigrants a la seu de Ca la Dona, amb horari de divendres i dissabte a la tarda, amb servei gratuït d'assessorament i orientació pel que fa als problemes que afecten les dones.

Per últim, tenim en projecte establir una delegació de l'associació a la capital del Perú, Lima, per poder treballar en el seguiment de les dones que surten del país amb visats de treball i millorar les condicions de retorn de les dones emigrades.

■ Bollofilms produccions

Els antecedents de Bollofilms els trobem l'any 1987, quan un grup de dones, lligades al Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona i amb una certa experiència en el món del vídeo i el cinema, decideixen filmar diverses experiències lèsbiques per tal de celebrar el 28 de juny d'aquell any. El vídeo es titulà *Noies, noies, noies* i es va fer d'una manera gairebé artesanal.

Més tard, vam produir *El nostre telenotícies del 28 de juny* (juny de 1990), *Ens priven de gairebé tot* (juny 1991) i *Miratge* (juny 1994).

Després d'un període d'inactivitat, reprenem la producció videogràfica, intentant mostrar des de l'òptica feminista la invisibilitat lesbiana, i transgredint el llenguatge de la imatge i el llenguatge quotidià. Tot això amb mitjans precaris i amb moltíssimes limitacions econòmiques, però amb molta il·lusió.

La cuina de casa (juny 1995) és la nostra darrera producció, que marca el principi d'una nova època i l'intent de continuar omplint el món d'imatges i referències lèsbiques.

■ Dones i Treballs

El grup Dones i Treballs va néixer a la primavera de 1994 fruit d'un seminari sobre la mirada no androcèntrica de l'economia que es va organitzar a Ca la Dona. Un cop finalitzat el seminari vam comprovar que les reflexions i discussions ens havien obert els ulls a alguns temes nous, a altres possibilitats d'anàlisi. Durant dos mesos vam viure una experiència de comoditat, de goig d'estar plegades, i vam pensar que allò havia de tenir una continuïtat.

Com hem explicat alguna vegada, el nom del nostre grup no és fruit d'una gran reflexió, sinó que va néixer de la manera espontània de referir-se a nosaltres: «les de Dones i Treballs», però ens va agradar i així ens diem. D'aquest nom, cal ressaltar-ne el plural "treballs", perquè precisament un dels objectius del grup és posar en relleu el conjunt de treballs que realitzem les dones.

En trets generals, l'objectiu fonamental del grup és crear un espai feminista de reflexió, d'anàlisi, de discussió, d'intercanvi d'experiències i d'elaboració de propostes entorn del tema dels treballs de les dones, tenint en compte, principalment, el binomi treball domèstic i treball assalariat.

Al llarg dels seus pocs anys d'història, han participat en el grup entre 12 i 15 dones. Tenim un funcionament obert, encara que valorem molt la continuïtat.

Durant l'any 1995 ens vam concentrar, principalment, en la reflexió teòrica sobre el Treball Domèstic o Treball de la Reproducció intentant definir-ne, sobretot, els trets característics des d'una visió de gènere. També vam treballar en l'elaboració dels materials d'un seminari sobre la distribució del temps de les dones i la importància de l'autogestió del temps.

En el primer semestre de l'any 1996 vam preparar, juntament amb altres grups de dones, els actes relacionats amb la nostra àrea que s'havien de dur a terme durant les Jornades «20 anys de Feminisme a Catalunya». Va ser una

experiència molt enriquidora ja que vam conèixer les reflexions i accions d'altres grups de dones com ara Las Mujeres Cuentan, la Secretaria de la Dona de Comissions Obreres i el Grup de Dones de la Facultat d'Econòmiques.

I continuem treballant! Les reflexions entorn de la redefinició del concepte de treball, les peculiaritats del treball domèstic, les característiques del treball assalariat, la doble presència de les dones i les idees per canviar aquest món androcèntric, són els temes de les discussions. Però a partir de les Jornades també cerquem espais per compartir amb altres dones i altres grups, perquè estem convençudes que posar en comú les consideracions respecte dels treballs de les dones, el seu valor, la seva significació social, econòmica, cultural i ideològica serà molt positiu per a totes.

Actualment participem, —per mitjà de les nostres aportacions sobre el tema de l'ús i percepció del temps segons el gènere i la seva incidència en la qualitat de vida— en el fòrum cívic Barcelona Sostenible, que compta amb diversos grups de reflexió sobre diferents indicatius.

El fet d'estar a Ca la Dona ens ha permès conèixer altres grups, altres dones i altres activitats. I sobretot ha estat un espai d'identificació i de comoditat.

■ E' Waiso Ipola

E' Waiso Ipola està formada per dones immigrants guineanes residents a Barcelona. El nostre grup va néixer l'any 1991.

E' Waiso Ipola significa, en bubí, llengua autòctona de l'illa Bioko, abans Fernando Poo, «Dona: aixeca't, lluita, dignifica't...». Malgrat que tingui un nom bubí, és un grup obert a la participació de qualsevol dona que vulgui col·laborar amb nosaltres i crear el projecte que significa E' Waiso Ipola.

La idea de formar una associació de dones guineanes va sorgir de manera espontània, com a resposta a la indigna-

ció provocada per la incoherència política i social que estem vivint, que, per una banda, impedeix que qui vulgui pugui tornar a Guinea i, per l'altra, fa que en aquest país se'ns consideri ciutadanes de segona categoria.

L'objectiu d'aquesta associació és doble: cultural i social. Pel que fa a l'aspecte cultural, ens centrem, per una banda, en la formació i la promoció de les dones que formem part del grup —o d'altres dones immigrants o d'altres minories ètniques—, i, per l'altra, a fomentar l'estudi i la divulgació de cultures minoritàries —com la nostra— poc estudiades i poc conegudes. Pel que fa al component social, pretenem donar serveis assistencials humanitaris als col·lectius de minories culturals i ètniques. També cooperem amb altres grups i entitats que tenen entre els seus objectius la "integració" de dones immigrants d'origen no comunitari o portar a terme programes de desenvolupament en els seus països d'origen.

Per aconseguir els nostres objectius, realitzem les següents activitats:

- Seminaris de formació interna i «berenars amb les dones d'E' Waiso Ipola» adreçats a cercar un espai de coneixement, de reflexió i d'intercanvi d'experiències, tant d'aspectes relacionats amb la nostra cultura com d'aspectes relacionats amb la problemàtica que tenim com a dones immigrants.
- Un programa d'integració, en què contemplem tot un seguit d'activitats encaminades a conèixer la societat catalana.
- Intercanvi de reflexions i d'experiències amb el Moviment Feminista i altres moviments socials catalans.
- Participació activa dins el moviment català antiracista i de solidaritat amb els pobles.
- Participació amb xarxes europees i internacionals que tenen objectius semblants als nostres.

El grup fa les trobades a Ca la Dona perquè és un lloc on es reuneixen dones de diferents procedències i de diferents països. A més, també hi trobem altres grups de do-

nes immigrants. En l'espai on ens reunim no hi ha cap problema, i l'espai comú també es comparteix, cosa que facilita les trobades dels caps de setmana.

El principal obstacle que tenim és de tipus econòmic: no podem treure la revista de manera regular. Si poguéssim fer més activitats pensem que ens engrescaríem més, i algunes altres dones també.

■ Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona

El nostre grup es va formar perquè dintre dels grups de la Coordinadora Feminista de Catalunya hi havia moltes dones lesbianes que treballaven en altres àmbits, com ara en la lluita pel dret a l'avortament. Entre aquestes dones hi havia la necessitat de trobar-se per parlar de temes específics com a lesbianes, per tal que la qüestió del lesbianisme tingués una entitat pròpia dins del Moviment Feminista i no quedés encoberta o diluïda dins d'altres temes que, en aquell moment, eren capdavanters en la lluita feminista.

Les dones del grup es van començar a trobar la tardor de 1986 als locals de la FAVB, que era on també es reunien altres grups de la Coordinadora Feminista. El primer acte públic es va fer a les Cotxeres de Sants el febrer de 1987.

Ca la Dona no es va triar ben bé com a local del Grup, sinó que com a grup actiu dintre de la Coordinadora Feminista de Catalunya. Vam estar en tot el procés d'ocupació de la casa de Font Honrada i en totes les accions que van possibilitar que finalment les dones aconseguíssim un local per a nosaltres, Ca la Dona.

El Grup de Lesbis va ser, durant força temps, el més nombrós de tots els que hi havia a Ca la Dona, quan encara era a la Gran Via, i des de sempre ha estat implicat i actiu en el seu funcionament.

El nostre objectiu bàsic és ser un punt de trobada per a dones que es considerin lesbianes i feministes. Un punt d'intercanvi d'opinions, un referent on sentir-se acollida

entre iguals, on poder debatre, compartir... En aquest sentit, hem ha anat creant “espais” propis de diferents característiques: festes, revista, debats, audiovisuals, Bollobàsquet, GEL (Grup Excursionista de Lesbianes), etc.

Un altre objectiu fonamental que ens hem proposat és el de possibilitar-fomentar-afavorir la presència i visibilitat de les lesbianes dintre del Moviment Feminista, del Moviment Homosexual, a la xarxa de moviments socials, als mitjans de comunicació i a la societat en general.

És molt important per a nosaltres que a tots els àmbits de treball de dones es tingui en compte el lesbianisme, perquè hem constatat que, tot i que som presents en tots els àmbits de l'ampli i divers Moviment Feminista i en altres moviments socials, el tema del lesbianisme queda sempre en un segon lloc.

Així mateix, el pas dels anys ens ha mostrat que s'han aconseguit reivindicacions feministes històriques —com el dret a l'avortament, la llei de divorci, l'accés de les dones a les administracions, etc.—, però que la “normalització” del fet homosexual no ha seguit el mateix ritme i que, pel que fa a les lleis entorn del tema de l'homosexualitat —adopció, herències, matrimoni, etc.— el més calent és a l'aigüera.

La relació amb altres grups, tant de Ca la Dona com de fora, existeix i ha existit sempre. Com ja s'ha dit, el nostre grup va néixer lligat a la Coordinadora Feminista de Catalunya, i la nostra història està absolutament lligada a la història del moviment de dones a casa nostra en aquests darrers anys. Participem amb els altres grups de dones en actes concrets, com ara les celebracions del 8 de març o campanyes reivindicatives concretes: solidaritat, denúncies, etc.

Recentment, ens hem adherit a la Xarxa Feminista, nascuda de les Jornades del maig de 1996 i a la qual desitgem una llarga i profitosa vida.

Un altre lligam fonamental és el que tenim amb els altres grups del Moviment Homosexual —gais i lesbis— de

Catalunya i de l'Estat. Amb els altres grups de gais i de lesbianes es mantenen relacions per organitzar activitats com les celebracions del 28 de juny o algunes campanyes concretes.

Arran del procés cap a les Jornades del maig de 1996, es va formar una Plataforma Unitària dels Grups de Lesbianes de Catalunya, que està afavorint que els diferents grups es coneguin millor i trobin vies de comunicació i d'acció comunes. Que s'estigui fent aquest àmbit continuat de trobada dels diferents grups de lesbianes de Catalunya és un fet històric que ens enorgulleix com a lesbianes i ens engresca com a grup a treballar encara més.

En aquesta mateixa línia de comunicació amb altres grups de lesbianes, també estem connectades amb la Xarxa de Grups de Lesbianes de l'Estat espanyol, que va celebrar la primera trobada el mes de novembre de l'any 1996 a Madrid.

■ Dones filòsofes

El grup es forma el setembre de 1995, en unes trobades adreçades a muntar alguna cosa per a les Jornades «20 Anys de Feminisme a Catalunya». Després de les Jornades, comença una altra etapa en què es decideix continuar en tasques més concretes a partir del que ja s'havia endegat.

Durant la preparació de les Jornades, l'objectiu era recollir totes les iniciatives de les dones que estiguessin treballant al voltant de la filosofia, des d'àmbits, perspectives i orientacions diferents. Es feien convocatòries molt obertes i difusió de l'existència del grup; hi va anar passant molta gent, i es van formar grups més petits que preparaven algun aspecte o alguna ponència determinada. Algunes van concretar-se i d'altres no. El resultat, finalment, foren diverses ponències i una exposició en la qual es recollia la figura i el treball de moltíssimes dones pen-

sadores al llarg de la història. Les ponències es van organitzar en dos blocs: medieval i contemporània. Entre les primeres n'hi va haver que feien una reinterpretació de símbols i models —com ara el de la Verge Maria—. La reflexió contemporània examina aspectes d'epistemologia del gènere i tractà temes entorn de conegudes pensadores, que foren també dones d'acció, com Flora Tristan, Simone Weil i Hannah Arendt.

Després de les Jornades, es va plantejar quina orientació es volia donar al grup. De moment s'estan fent unes trobades més restringides, provisionalment, per tal de continuar la tasca començada amb l'exposició. Volem fer unes fitxes àmplies de cada una de les pensadores per millorar, ampliar i aprofundir l'exposició i donar-hi una sortida. Hem trobat en la nostra recerca moltes dones pensadores que no surten als llibres de text ni tenen presència enlloc, i pensem treballar una mica en la difusió de la seva figura. Això és el que estem fent ara mateix, però tenim pendents altres projectes que també es van suggerir a l'entorn de les Jornades.

Mantenim contacte amb el grup Filosofia i Gènere, de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona.

El grup, al qual volem posar un nom, va començar a funcionar a Ca la Dona quan s'hi estaven preparant les Jornades, i aleshores vam veure que aquell era un bon lloc per fer-hi les nostres reunions, perquè ens hi trobàvem bé i ens sentíem identificades amb moltes de les activitats que s'hi feien.

Fins ara no hem trobat obstacles o limitacions remarcables, a pesar que la recerca que tenim en marxa requereix molt temps i també diners. Ara començarem a buscar altres tipus d'ajuts per promoure l'exposició i el treball, amb l'objectiu de recuperar el personatge de la dona pensadora, que és molt poc conegut tot i que resulta que n'anem trobant moltíssimes, de totes les èpoques, que van tenir protagonisme en diferents vessants: místic, revolucionari, teòric, etc. El nostre propòsit immediat és divulgar l'expo-

sició de dones filòsofes. Volem anar a centres de secundària, perquè estaria bé que, sobretot les alumnes, tinguessin models de dones que han fet aportacions al pensament teòric i sapiguessin què han dit.

■ Dona i presó

Durant la campanya pel dret a l'avortament lliure i gratuït, amb el manifest «Jo també he avortat», unes quantes dones de la Coordinadora Feminista van ser empresonades i van tenir l'oportunitat de conèixer en la pròpia pell què era i com funcionava una presó per dins. Aquest descobriment, l'any 1987, va ser l'impuls per començar una nova lluita: treballar per la dignitat de la dona empresonada.

Els primers moments hi havia eufòria i molta gent; però a poc a poc la duresa de les tasques i les altres feines que es compaginaven van donar pas a un moment que semblava com de crisi, fins que el grup va renèixer, amb força il·lusió i moltes dones. En aquests moments anem *in crescendo*, preparant la commemoració dels deu anys: farem un vídeo i no se sap encara què més, però segur que serà sonat.

Hem publicat un llibre, *Presó i dona*, on es recull la situació de les dones empresonades, i el març de 1995 vam guanyar el premi M. Aurèlia Capmany amb el projecte «Porta Oberta», una eina polivalent al servei d'unes dones expreses que avui formen un col·lectiu de firaires. Es tracta d'una experiència que ajuda a esborrar el passat i a obrir un camí ple d'il·lusió i d'esperança per fer-se un lloc a la vida.

El treball del grup s'organitza bàsicament en tres àrees: l'equip permanent que va a les presons, la difusió del tema, i la feina de després, quan surten de la presó. També intentem mantenir-nos en contacte amb tota mena d'entitats que més o menys treballen en aquest camp. Per altra banda, fem trobades dues vegades al mes —habi-

tualment a Ca la Dona— de manteniment de la dinàmica i repartiment de tasques, amb les quals som molt constants i fidels.

El criteri de les direccions de les presons és no deixar-hi entrar grups com el nostre i, com que no els interessa, al·leguen que el «cupó» ja és cobert. Per tant, les dones que s'acosten al nostre grup han de tramitar personalment la seva entrada a fer treballs voluntaris a la presó amb la Direcció General d'Afers Penitenciaris, tot i que es coordinen amb nosaltres perquè estan d'acord amb els nostres criteris i les nostres propostes. Nosaltres preferim fer coses petites, com «la picada de puça a l'elefant», que diu la dita, i així ho anem fent.

Un dels col·lectius més desemparats és el de les dones expreses, ignorades per la societat i desateses per unes institucions que no es volen parar a estudiar la qüestió en profunditat per tal de crear camins de sortida adaptats als seus condicionants reals: unes vides moltes vegades desfetes i sense il·lusió de cap mena.

El nostre grup va sorgir fa deu anys i l'elecció de Ca la Dona com a seu ve de llavors. La relació és bona: hi ha un ambient molt agradable. Ara ens estem plantejant la possibilitat que en algun moment, i per actes on sigui interessant, hi puguin venir homes, perquè les coses han canviat, però aquesta discussió està pendent a la casa. De la mateixa manera, no totes ens definim com a feministes.

Les nostres limitacions vénen del fet que totes som dones molt atrafegades, dones actives. Dues reunions al mes és poc, l'activitat és molt àmplia, i a vegades ens perdem perquè no ens clarifiquem. El pitjor és el que s'ha de fer amb les institucions. Tots aquests passos i papers desgasten molt, treuen energia. Et vénen ganes de no demanar més subvencions, però no tenim diners ni recursos.

■ Al-wâfa

Al-wâfa és un grup de dones magribines que va sorgir l'últim trimestre de 1995. El grup arrenca d'una circumstància concreta: el fet de compartir un taller de planificació familiar i de traduir un díptic del plànnig a l'àrab per facilitar l'accés d'altres dones àrabs a la informació que contenia. El primer objectiu del grup era trobar feina remunerada, ja que partíem d'una situació en què, tot i que sabem fer moltes coses, no teníem accés a cap lloc de treball. Va néixer, doncs, la idea de crear una cooperativa de pastes àrabs.

Així, l'associació que ara estem creant sorgeix com un projecte de fer-se un lloc en el mercat laboral, enfront d'un seguit de discriminacions que ens impedeixen d'aprofitar els nostres propis recursos i coneixements. A partir de la idea de la cooperativa vam tenir l'oportunitat de publicar un llibre, i ara fem els tràmits per fundar una associació. Els nostres objectius continuen girant entorn de la creació, algun dia, d'una cooperativa, tot i que de mica en mica anem ampliant el tipus de feina que ens proposem desplegar des del grup.

Les activitats que duem a terme com a grup són fonamentalment la comercialització, funcionant com a cooperativa, de pastes àrabs preparades per nosaltres, i tallers de cuina, pastes i te àrabs. Per mitjà d'aquestes activitats divulguem aspectes de la nostra cultura. Davant de les demandes que rebem d'altres grups i col·lectius, així com d'alguns mitjans de comunicació, també organitzem col·loquis sobre qüestions culturals i sobre la nostra situació com a dones immigrants. D'altra banda, realitzem una certa formació contínua per mitjà de diversos cursos (manipuladora d'aliments, classes de castellà, etc.). La difusió dels nostres tallers es fa fonamentalment per mitjà d'algunes organitzacions que ens coneixen i, en bona part, pel sistema del boca a boca.

Per bé que tot just travessem una etapa encara primerenca del nostre procés de formació com a grup, els objectius

concrets que ens plantegem, sempre amb la vista posada en la creació d'una cooperativa, es van ampliant en la direcció de portar a terme un projecte d'autoformació i autoocupació, i ens agradaria crear també unes condicions per poder entrar en contacte amb més dones àrabs i fer-les participar en el nostre programa. La nostra activitat, de moment, es projecta més cap a l'exterior que no pas en el grup com a tal, però aquesta és una situació de la qual encara no hem parlat gaire.

Els nostres contactes són generalment amb grups i entitats que ens demanen tallers o col·loquis, com ara SOS Racisme i Món-3, i hem participat també en jornades celebrades al Pati Llimona, al Centre Cívic La Sedeta, a la Festa de la Diversitat, etc. Igualment, hem establert relació amb Càritas (grup d'ajuda mútua de dones marroquines) i amb el Plànning Erasme Janer.

Els criteris que van imperar en l'elecció de Ca la Dona com a seu del grup van ser bàsicament la llibertat de continuar sent Al-wâfa, sense haver d'integrar-nos ni diluir-nos en una altra organització, i també l'accés a una cuina on poguéssim elaborar les nostres pastes. Tant el funcionament de la casa com l'ambient que s'hi respira ens agraden, encara que sempre tenim pressa i no ens podem relacionar gaire. Voldríem que fos més gran... El problema més notable que tenim a Ca la Dona per relacionar-nos és que les reunions i les assemblees són sempre en català, i, com que no l'entendem, no ens queda altre remei que abandonar l'acte o haver de recórrer a l'ajuda d'una companya que ens ho vagi traduïnt.

Més en general, topem amb menys problemes en les nostres activitats com a associació que en la vida de cada dia, que és on de debò es palpa el racisme. Ens encanta això de fer els tallers, que també és una manera de conèixer gent. Com que, a més del grup, ens encarreguem de la família, de la feina i d'estudiar, anem justes de temps. De moment ens han demanat molts tallers, pastes i col·loquis amb motiu d'actes, com la Festa de la Diversitat, i llavors és quan se'ns gira més feina.

■ Surt. Associació de Dones per a la Reinserció Laboral

Surt és una associació creada l'any 1993 gràcies a l'empenya d'un grup de dones que volíem revertir l'experiència d'anys de feminisme en favor d'aquelles que topen amb dificultats d'inserció laboral.

Conèixer les experiències de dones dels EEUU que donaven suport a compatriotes seves amb dificultats, oferint-los la possibilitat d'aprendre un ofici i ajudant-les a trobar feina, ens va demostrar la viabilitat del nostre projecte.

Quan vam començar el projecte només érem dues, però aviat vam comptar amb l'ajut de nombroses professionals —metgesses, advocades, psicòlogues—, i ara som un grup de sis dones fixes, tot i que tenim una xarxa de suport que en qualsevol moment ens pot donar un cop de mà.

El nostre objectiu és la inserció laboral per mitjà de la formació ocupacional.

El centre ofereix cursos d'ajudanta de cuina, amb formació tècnica de 400 hores, però també intentem que les alumnes recuperin la confiança en elles mateixes amb els mòduls d'autoestima.

Els cursos s'adrecen a diferents col·lectius de dones: dones que vénen dels serveis d'assistència primària de Benestar Social, de famílies desestructurades i d'altres situacions amb problemàtiques específiques. Es fan grups reduïts de 15 alumnes. En aquests moments funcionen dos cursos, un al matí i un altre a la tarda, que formen part d'aquest programa experimental adreçat a dones immigrants.

Durant aquests anys de funcionament hem aconseguit mantenir-nos en un 65-70% d'inserció, la qual cosa ens fa sentir molt orgulloses de la tasca desenvolupada.

Unes altres activitats de Surt són els mòduls d'autoestima a la presó de dones i l'experiència d'un taller de la histò-

ria oral de les dones de Terrassa («Les dones fan història»). Aquest taller és un instrument per dinamitzar els grups de dones de la ciutat reconstruint la seva història des de finals del segle XIX, i es tracta d'una experiència pilot que realitzem amb representants de dotze grups de dones de Terrassa. Una de les activitats que hi fem és la preparació d'un quadern de reivindicacions que es presentarà al conjunt de dones en un acte públic. La bona acollida d'aquest taller ens engresca a continuar el projecte i fins i tot a portar-lo per tot Catalunya.

De projectes i ganes no ens en falten pas, però els recursos econòmics són limitats.

Surt està en contacte amb altres grups. Alguns són de Ca la Dona, com Dona i Presó i Tamaia —vinculats a la problemàtica que nosaltres treballem— i Dona i Salut —que venen a fer la xerrada de sexualitat que incloem a cada curs—, i d'altres pertanyen a altres entitats, com la Secretaria General de la Dona de CCOO i el centre d'anàlisi i programes sanitaris «Dona i Salut i Qualitat de Vida», o a col·lectius d'advocades i dones empresàries.

Les dones de Surt estàvem vinculades a Ca la Dona, participàvem en diversos grups de la casa i Ca la Dona en semblava l'espai natural per a la nostra associació. Però ara tenim un local propi on s'imparteixen els cursos d'ajudanta de cuina, tot i que ens sembla molt important mantenir el lligam amb Ca la Dona, sobretot per a les alumnes, que vénen de col·lectius que no en coneixen l'existència, ni saben els serveis que ofereix, ni la informació que tenen al seu abast. Gràcies a aquesta relació saben què és Ca la Dona i poden veure què és el feminisme.

■ Grup d'Amistat de Dones Filipines de Barcelona

El Grup d'Amistat de Dones Filipines de Barcelona es va formar el setembre de 1992 a partir de la trobada de totes les associacions filipines europees celebrada a Barcelona.

Les dones que vam prendre part en la convenció decidírem crear, a Llaveneres, el nostre propi Grup d'Amistat.

Actualment som unes 75 dones filipines que vivim a Barcelona les que integrem aquest grup. El nostre desig és tenir un espai on poder trobar-nos, parlar i discutir dels nostres problemes com a filipines i com a dones.

Tenim una assemblea anual que ens serveix per escollir el nostre consell de la dona cada dos anys. El consell s'encarrega de coordinar les reunions, les activitats, i els seminaris, i està format per la presidenta, la vicepresidenta, la tesorera i l'auditora. D'entre aquestes dones surt la representant del grup en les diferents convencions de grups d'amistat que se celebren periòdicament a Europa.

La tasca fonamental del grup és ajudar totes les dones filipines que arriben a Barcelona. Els volem oferir el nostre ajut perquè s'integrin a la comunitat, coneguin els diferents grups filipins i entrin a formar part de la xarxa de solidaritat filipina europea.

Les activitats que portem a terme són força variades:

Cada diumenge ens reunim per celebrar la litúrgia setmanal a l'església dels Sants Just i Pastor; celebrem les festes importants amb els nostres balls i menjars típics; portem accions de denúncia i pressió davant successos lamentables que afecten les nostres compatriotes —el recent cas de Sara Balabagan—; preparem seminaris i reflexions per oferir a les sòcies del grup; i editem un butlletí informatiu dues o tres vegades l'any, depenent dels recursos de què disposem, on es troben les activitats preparades i informacions i notícies que afecten les dones.

Per altra banda, el consell es reuneix el 2n i 4rt diumenge de cada mes, després de la missa, per proposar les activitats, discutir temes diversos i prendre les decisions que calguin.

Som un grup amb moltíssims projectes, però ens trobem limitades per la manca de recursos i de temps lliure per poder trobar-nos.

■ Dona i Salut. Comissió pel Dret a l'Avortament

Dona i Salut-Comissió pel Dret a l'Avortament és un grup de dones constituït legalment l'any 1995. Aquesta data sorprendrà moltes dones que ens coneixien de molt abans.

La Comissió de Barcelona pel Dret a l'Avortament va néixer els anys 1978-79, però no era la primera vegada que es reivindicava aquest dret. Durant els anys 1975-76 i a les conclusions de les «Primeres Jornades Catalanes de la Dona» ja se'n parlava. I una mica més enrera, l'any 1936 a Catalunya, el Govern de la Generalitat va aprovar la «Llei Eugènica de l'Avortament» que va estar en vigor durant un curt període de temps.

El mes d'octubre de 1979 es va anunciar el judici a Bilbao contra onze dones acusades d'haver avortat. Aquest fet va marcar una fita important en la nostra lluita i també va ser el punt de partida de la Comissió.

Resumir el tipus d'activitats que hem dut a terme des del 1978 al 1997 se'ns fa difícil, però en tot cas podem afirmar que sempre han tingut com a objectiu defensar la lliure disposició del propi cos. Aquest objectiu implica defensar un seguit de drets: educació sexual, anticonceptius per no haver d'avortar, avortament per no haver-se de morir; en definitiva, el dret de decidir. Tot això plegat, juntament amb la defensa que sexualitat no és reproducció, representa un punt de vista sobre el cos de la dona diametralment oposat al que tenia la societat, i especialment els professionals de la medicina. I vam fer jornades, vam sortir al carrer manifestant-nos, ens vam tançar i ens vam passejar amb autocar, vam recollir milers de signatures de famoses dient que havien avortat, milers de dones es van autoinculpar davant dels jutges, vam fer permanències setmanals per informar a les dones que demanaven adreces i també vam decidir dur a terme avortaments i denunciar-los públicament...

Uns anys més tard —1989-90— es forma el grup Dona i Salut. És una època de reflexió sobre les noves tecnologies reproductives. Cal donar resposta a una possible nova agressió al cos de les dones amb motiu d'alguns èxits que van donar els experiments contra l'esterilitat femenina i que podrien suposar la utilització de les dones com a conilletes d'índies, tal com ja s'havia fet amb l'anti-concepció. És un debat que ho abasta tot: el control de les dones sobre el seu cos, el dret a decidir, les lleis, els desitjos de les dones, la manca d'informació... Hi ha jornades, debats molt encesos, que han permès proporcionar més informació sobre la dura realitat dels èxits, de les pretensions, i debats interessants sobre la maternitat com a desig i no com a obsessió o imposició, que una part del Moviment havia deixat de banda.

L'any 1993 ens constituïm com a Dona i Salut-Comissió pel Dret a l'Avortament, perquè moltes dones érem en els dos grups i molts debats se superposaven. A més, volíem abordar altres temes de salut des del punt de vista de les dones.

Continuem discutint sobre l'avortament, la píndola avortiva, sobre l'autoconeixement del cos, sobre la menopausa, etc. Però també parlem de l'exercici físic, dels indicadors de salut per a dones, de les dones com a usuàries de la salut, com a responsables de tenir cura d'altres, etc.

Hem fet diverses xerrades i tallers i hem participat en jornades, conferències, debats, etc.

Volem denunciar que en relació amb l'avortament el dret a decidir continua sense ser reconegut. La llei no garanteix la interrupció d'un embaràs no desitjat i conté moltes ambigüitats, amb la posterior normativa sobre l'objecció de consciència dels metges. No dóna resposta a la demanda de les dones que s'acullen als tràmits legals i possibilita processaments i judicis a dones que avorten o persones que fan avortaments. La llei no garanteix la intimitat de les dones en permetre que els seus historials clínics surtin dels centres sanitaris i passin a dependències judi-

cials. L'acreditació dels centres privats per a la pràctica d'avortaments suposa una "solució" al dret de les dones.

S'ha advertit que la incorporació al programa d'atenció a la dona de la sanitat pública catalana està portant una sèrie de canvis negatius en les prestacions i es proposa una redefinició d'objectius per recuperar el concepte assistencial que va sortir de l'inici dels centres de planificació.

Volem denunciar el sistema sanitari que pretén manipular, dominar i fer negoci de la salut i els processos fisiològics des de l'anticoncepció al naixement passant ara per la menopausa.

Volem corregir, denunciar i intervenir sobre el biaix de gènere que hi ha en tota la medicina i canviar el model d'assistència sanitària que hi ha actualment, que s'exerceix sota paràmetres només masculins.

Creiem que és fonamental oferir-nos recursos propis i alternatius —grups d'autoajut, d'autoconeixement, espais polivalents per practicar esport...— que ajudin a les dones a resoldre les influències negatives derivades dels rols de gènere vigents.

Volem que la salut de les dones sigui concebuda com un tot: físicament, mentalment, en relació amb el mitjà —urbà o rural—, amb el lloc social on es troba, ecològicament, etc.

Mantenim bones relacions amb altres grups de Ca la Dona i també amb grups que no pertanyen a Ca la Dona. L'esdeveniment de les darreres Jornades de «20 Anys de Feminisme a Catalunya» ha reforçat alguns contactes. Les relacions han estat diverses al llarg dels anys i no voldríem fer una enumeració exhaustiva que deixés a l'oblit algunes relacions.

El grup no va triar estar a Ca la Dona, la seva trajectòria va lligada íntimament al Moviment Feminista i quan aquest es va plantejar la necessitat d'una casa nosaltres també hi érem. Vàrem participar i recolzar totes les iniciatives i

quan finalment vàrem aconseguir la casa, juntament amb altres dones i grups de dones, vàrem passar a formar part d'ella i a desenvolupar les nostres activitats en ella.

El que si que creiem, es que era possible un espai com el que ha esdevingut Ca la Dona.

Un dels obstacles més grans de funcionaments és el fet de que som poquetes dones les interessades en els temes de salut. Algunes dones o grups de dones interessades en temes de salut estem/estan molt dispersos i atomitzats per temes concrets i manca una visió i discussió en el conjunt. La poderosa indústria farmacèutica conjuntament amb certs professionals de la salut i mitjans de comunicació tenen un gran poder per influir en les decisions que afecten a la salut de les dones, i les pròpies dones no són escoltades. Les/els estudiants de ciències de la salut segueixin enfocant la salut pels paràmetres masculins i a les dones gairebé només se'ns considera com a reproductores. La legislació (anticoncepció, avortament...), com que possibilita la solució del fet concret, encara que de manera parcial i no gratuïta, amaga el fet que les dones no tenim reconegut el dret a decidir.

■ Dones per Dones

El nostre grup neix el novembre de 1992 per donar resposta als crims contra les dones a la guerra de Bòsnia-Hercegovina. Va començar com una comissió de dones de diversos grups del Moviment Feminista de Barcelona per denunciar les violacions massives a les dones en aquella guerra, però la magnitud de la situació i la prolongació de la guerra van fer que, d'una comissió que ens dèiem Dones en Suport de les Dones de l'ex-Iugoslàvia, ens acabéssim consolidant en un grup estable que es diu, després de diverses propostes, Dones per Dones.

És, doncs, un grup de dones feministes i antimilitaristes, que concebem la solidaritat com un enriquiment i una font de coneixement i d'educació permanent entre dones de diverses procedències i diverses situacions. Tal com

han anat les coses, sobre allò que més hem reflexionat és sobre el paper de les dones en situacions tan extremes com són les guerres.

Les nostres activitats van consistir, en un primer moment, a establir contacte directe amb tots els grups possibles de dones de l'antiga Iugòslavia, i per això vam anar a Croàcia i, més endavant, a Bòsnia. Vam connectar fonamentalment amb la Unió de Dones de Bòsnia Hercegovina, amb les Dones de Negre de Sèrbia i amb diversos grups de feministes a Croàcia, on vam establir el primer contacte per donar suport a un projecte sobre dones refugiades a Zagreb que fugien de la guerra els primers anys.

Ens vam manifestar repetidament al carrer, conjuntament amb el moviment pacifista i de solidaritat del nostre país, i vam aconseguir, sobretot al començament de la guerra, molta participació i moltes adhesions.

Vam fer debats, escrits, conferències, jornades, etc., per explicar el que passava en aquella guerra i sobretot per donar veu a les dones dels Balcans. Les vam convidar a venir aquí i, juntes, vam intentar entendre què passava, tot i la gran complexitat i la gran diversitat que això comportava. En aquest sentit, el nostre propòsit ha estat sempre fugir de la idea que les dones som sempre només víctimes, perquè hi ha moltes dones amb noms i cognoms que no solament s'han rebel·lat contra aquest fet sinó que a més han aconseguit organitzar-se i tenir un projecte propi per sobreviure i per tornar a començar.

En una segona fase, quan van arribar a Catalunya cent famílies de Bòsnia, la majoria dones, criatures i vells, vam dedicar els nostres esforços a relacionar-nos-hi. Vam fer un projecte que fonamentalment consistia a fer trobades periòdiques i sortides, i ajudar-los en la mesura de les nostres possibilitats durant la seva estada a Catalunya en una situació tan especialment tràgica.

Al mateix temps, i juntament amb elles, vam participar activament en tots els actes dels altres moviments on hi havia cabuda per al tema, com la «Conferència Mediter-

rània Alternativa» i, sobretot, el «Tribunal dels Permanent dels Pobles», on vam fer una secció paral·lela.

Pel fet de tractar-se d'un tema tan impressionant i urgent, el grup estava obert a totes les col·laboracions, i estava en contacte permanent amb tots els grups de dones, que, en conjunt, s'hi van mostrar molt sensibilitzats. És de destacar la seva ajuda en tot moment i la seva assistència als actes.

Al mateix temps, la nostra activitat ens va acostar als grups del moviment pacifista i antimilitarista, amb els quals hem realitzat accions, debats, escrits i manifestacions de manera conjunta, cosa que ens ha permès introduir la mirada de gènere sobre el tema de la guerra. Hem intentat informar, explicar i no pontificar. Hem procurat que no es posés massa l'accent en les dones com a víctimes, que és una tendència, plena de bona voluntat però molt paralitzadora i parcial, que pot caure fàcilment dins els paràmetres patriarcals de «salvar les dones».

El nostre objectiu fonamental continua essent, doncs, portar endavant, des d'una perspectiva feminista i antimilitarista, una pràctica de solidaritat i de relació amb dones d'altres països que es troben en conflictes de diferent tipus.

Malgrat que les refugiades van anar tornant al seu país i que la guerra oberta s'ha acabat, ens queden ganes de continuar les experiències iniciades amb les dones de Bòsnia, Sèrbia, Croàcia i Kosovo.

El contacte amb les Dones de Negre de Belgrad, ens ha ajudat a entendre la situació a Sèrbia i a filar prim en el que hi està passant.

D'altra banda, molt preocupades per la situació de Kosovo, que coneixem poc, estem intentant posar-nos-hi en contacte, i hi dedicarem part dels nostres esforços durant l'any 1997.

Un altre aspecte que ens agradaria aprofundir es el tema del feminisme i els fonamentalismes, present en els de-

bats relacionats amb aquesta guerra, però també viu a Argèlia i Afganistan. Per això, volem preparar unes jornades per parlar-ne amb dones de diverses cultures i procedències.

Trobar-nos a Ca la Dona és per a nosaltres una cosa natural ja que procedim de grups que ja ens hi reuníem, i el nostre referent ha estat fonamentalment el feminisme. D'altra banda, el fet de tractar-se d'un espai obert a totes les dones ens ha permès tranquil·lament poder tenir contacte i poder-nos relacionar amb tots els grups i totes les dones que s'interessen pel nostre tema.

Ens hi reunim cada dijous. De vegades estem cansades, però hem aconseguit un punt de trobada i de reflexió que ens és útil o que, amb molts esforços, si més no ho ha estat fins ara. Però ni és un grup per sempre ni sabem fins quan hi serem. Quan no hi ha una acció externa molt greu, com ara una guerra, ni cap projecte que sigui molt clar que ens hi hàgim de comprometre, optem per aprofundir les relacions amb els altres grups i continuar discutint sobre el que pensem i el que volem fer des d'una perspectiva antimilitarista i feminista.

Si teniu idees sobre el tema, si penseu que podem fer coses juntes, no ho dubteu: cada dijous us esperem.

■ Associació de Dones contra la Violència Familiar GAM-TAMAIA

L'Associació de Dones contra la Violència Familiar GAM-TAMAIA va néixer l'any 1992 fruit de la iniciativa d'un grup de dones víctimes de la Violència Familiar i d'un grup de professionals del treball social que havien coincidit durant un període en el context de la Casa d'Acollida de Barcelona.

El primer objectiu que ens vam fixar va ser la constitució d'un Grup d'Ajuda Mútua, ja que havíem detectat la manca de recursos específics per a les dones que es volien recuperar dels efectes i les conseqüències de les situacions

de violència continuada un cop havien sortit del Centre d'Acollida o s'havien separat legalment i físicament dels agressors.

Després d'un període de treball intern de les professionals i de les dones del GAM TAMAIA, vam decidir obrir el grup a altres dones afectades per la problemàtica i crear un espai permanent d'informació sobre la violència familiar i sobre el treball en grups. Aquest espai d'atenció estable, els dilluns de 18 a 21 hores, feia necessària la recerca de recursos econòmics i materials estables, la qual cosa ens va impulsar a crear legalment l'Associació i a demanar ajuts a les institucions.

En l'actualitat l'Associació treballa en tres àmbits fonamentals:

– *Grup d'Ajuda Mútua*. Seguiment i treball directe amb el grup TAMAIA, el primer que es va formar, i amb la potenciació i el suport d'altres grups. Fruit d'aquest treball ha estat el funcionament des de l'any 1994 d'un GAM de dones maltractades a la Casa de les Dones de Cerdanyola del Vallès, El Safareig, i no fa gaire la posada en marxa d'un segon grup de suport a Ca la Dona.

La participació en els grups permet a les seves components practicar conscientment i voluntàriament aptituds que habitualment es realitzen de manera obligatòria pel fet de ser dona: atendre les altres persones, ajudar, cuidar, etc., la qual cosa permet revaloritzar aquestes funcions, però també permet viure l'experiència de ser-ne receptores per part d'altres dones. Les professionals oferim als grups el suport material i els instruments bàsics de funcionament —hàbits grupals—, i és el propi grup el que marca els objectius, el ritme, el treball que fa, així com la decisió de participar o no en actes públics. La participació de les professionals significa, també, poder aprofundir en la nostra feina i, sobretot, aprendre contínuament a partir dels processos de les dones participants.

– *Assessoria*. Des de l'espai d'atenció setmanal, realitzem una tasca d'assessorament i informació —directa i telefò-

nica— a dones maltractades i a professionals que treballen en contacte directe amb la problemàtica. Més recentment l'equip de treball s'ha ampliat amb la incorporació de col·laboradores interessades a aprofundir coneixements en els nostres àmbits d'acció.

– *Formació i sensibilització.* En aquest àmbit treballem per tal de tenir un espai de reflexió i aprofundiment teòric i pràctic que ens permeti millorar en la nostra tasca i poder oferir formació específica sobre la problemàtica. Des d'aquest àmbit de treball realitzem xerrades, tallers o cursos adreçats a persones afectades —dones, joves— com a professionals. Treballem també des del GAM-TAMAIA en l'elaboració de materials útils per a la sensibilització i l'ajut a dones maltractades.

Des de l'inici de la nostra experiència vam rebre el suport de Ca la Dona i de la Comissió contra les Agressions que s'hi trobava, que ens van proporcionar un espai i l'ajut econòmic inicial. Aquesta vinculació inicial amb l'espai de Ca la Dona va tenir efectes molt positius per a la nostra feina, tant pel que fa al suport i la col·laboració de les dones de la secretaria i dels altres grups, com pel que fa a la tasca d'estar en contacte amb el moviment de dones i els efectes que això comporta per a les dones del GAM.

Amb el trasllat als nous locals hem millorat alguns aspectes funcionals de la nostra feina —línia telefònica pròpia, més espai—. Ara mateix, tenim el projecte d'adequar millor l'espai on treballem al tipus d'atenció que hi portem a terme, i intentem fer-lo més còmode i acollidor per a les dones que rebem.

Un obstacle important és la falta de recursos per poder tenir més dedicació professional, més espai de treball, i menys hores i esforços per omplir papers i negociar amb les institucions.

Volem fer constar la importància del suport, no tan sols funcional, de Ca la Dona i, sobretot, de la secretaria.

■ Dona i Mitjans de Comunicació

El grup Dona i Mitjans de Comunicació es va crear l'octubre de 1996. És fruit de la voluntat de les dones que ens hem anat trobant a les sessions de treball sobre cinema, organitzades conjuntament per Ca la Dona i Drac Màgic, i sorgeix de l'interès de reflexionar sobre els mitjans de comunicació des d'una visió de gènere partint d'una anàlisi feminista.

Analitzem els mitjans exercint una lectura denotativa i, després, connotativa dels mecanismes de representació de les imatges de dones, fent especial esment en les metàfores i les retòriques en general que encobreixen uns models plens d'apriorismes.

Investiguem, així mateix, al voltant de les diferents modalitats del silenci mediàtic sobre el món de les dones, i la seva presència, en paral·lel, com a objecte de desig i subjecte consumidor en la franja de missatges publicitaris.

Volem posar al descobert la proposta d'imaginari que es dibuixa a través dels mitjans de comunicació en general. Som conscients que és en la publicitat on trobem més presència femenina i on es dibuixa una imatge de dona fragmentària. Un dels objectius és, alhora, anar generant un espai d'intercanvi interdisciplinar que permeti perfilar millor la interacció entre aquest imaginari mediàtic i les activitats de les dones que afecten els diferents espais de relació: el món del treball, la política, la maternitat, el desig, etc.

Som un grup obert on conviuen diferents punts de vista, la qual cosa ens permet un debat molt enriquidor.

■ Dona i Cinema

El grup Dona i Cinema va sorgir l'any 1995, quan des de Ca la Dona es va veure la necessitat de crear un espai on

es recuperessin materials de directores que la historiografia cinematogràfica normalment oculta. Aquesta preocupació sorgia després de diversos seminaris que s'havien organitzat sobre el tema i gràcies a la col·laboració de les dones del col·lectiu Drac Màgic.

Dona i Cinema és un grup obert que aplega un nombre de dones que varia segons l'interès personal per l'obra a analitzar. Això pot representar una dificultat i, per tant, seria més interessant si fos un grup més tancat, perquè la discussió seguiria l'ordre de l'anàlisi de les pel·lícules però també l'anàlisi formal, i no caldria repetir aspectes teòrics que no es coneixen si no es van seguint les diferents sessions.

A Dona i Cinema pretenem:

- Recuperar i donar a conèixer les obres de directores anteriors a 1960.
- Plantejar-nos la reflexió, a partir de la recuperació de materials concrets i de la seva posterior anàlisi, entorn de la creació cinematogràfica realitzada per dones.
- Descodificar el llenguatge cinematogràfic clàssic i aprofundir en la reflexió sobre la construcció d'un discurs cinematogràfic propi en el cinema fet per dones.
- Veure les propostes específiques de les directores sobre la posada en escena i la creació cinematogràfica.

Nosaltres ens acostem a la creació de les directores per mitjà de l'anàlisi de les seves pel·lícules. Hem treballat *The Blot* de Lois Weber i, a partir del treball de Maya Deren, hem fet una petita revisió de l'aportació de les dones cineastes a les avantguardes cinematogràfiques. Hem vist com les dones hi van participar activament, quina va ser la seva aportació en la recerca de noves estratègies de treball, com es van consolidar les seves trajectòries professionals i com es van integrar a la indústria del cinema.

Més endavant intentarem recollir totes les discussions que portem a terme en un document que pugui ser editat.

■ Les Grans

El grup de Les Grans funcionem des del final de 1993, quan ens vam posar d'acord unes quantes dones que havíem passat dels quaranta perquè ens venia de gust discutir i intercanviar entre nosaltres les vivències que teníem a mesura que ens anaven passant els anys.

És un grup d'intercanvi, de relació, de tertúlia i també d'autoajuda. Els nostres objectius són molt modestos... intercanviar les nostres experiències a partir del contrast de les vivències del pas del temps i l'envelliment del cos i la ment, amb els aspectes positius i negatius de cada fet. Per altra banda contrastar des d'una perspectiva feminista la nostra preocupació per analitzar com són en realitat les coses i amb quines contradiccions ens hem trobat en la pràctica i en la construcció de les propostes i projectes que ha fet la nostra generació, fa vint anys, al voltant del feminisme.

Hem parlat de molts temes: feina, sexualitat, menopausa, imatge, amistat, relacions... tot plegat vinculat a la manera com abordem el procés d'envelliment personal, el desgast físic i psíquic, les pors... i les coses bones que també dóna el pas dels anys.

Vam voler reunir-nos a Ca la Dona perquè pràcticament totes venim de diferents grups o experiències dins del Moviment Feminista i ens anava bé veure'ns en un local on hi havia més grups feministes.

Participem en activitats que es fan a Ca la Dona o en altres accions feministes i, també, vam participar a les Jornades Feministes del maig de 1996 amb un taller sobre el tema.

■ Dona i Educació

El grup Dona i Educació va sorgir l'any 1996 en el procés de preparació de les Jornades «20 anys de Feminisme a

Catalunya». Estava format per dones que hi assistíem a títol individual, però que en la majoria dels casos estàvem vinculades a altres llocs —sindicats, universitat, Moviments de Renovació Pedagògica, escoles, instituts, lesbianes...

La nostra tasca bàsica va consistir a dinamitzar i coordinar la participació a les Jornades dels grups i de les dones que estaven treballant i experimentant aspectes vinculats a dona i educació.

Per altra banda, en les reunions que fèiem periòdicament, vam estudiar, discutir i valorar els canvis produïts durant aquells vint anys —1976-1996— en l'àmbit de dona i educació i vam redactar una declaració de l'estat de la qüestió juntament amb unes propostes per tal de millorar-lo. Aquest document fou presentat a les Jornades i, un cop discutit i esmenat, es va enviar a l'administració educativa i a altres instàncies vinculades al món de l'ensenyament.

Aquest grup, com que es va formar amb l'objectiu concret de promoure la participació a les Jornades, actualment té una existència latent.

El grup no va dubtar en cap moment que Ca la Dona era el lloc adient per trobar-se i fer les seves convocatòries. Cal recordar que ja havia existit un grup, l'Assemblea de Dones d'Ensenyament, que justament havia fet les seves últimes reunions a l'aleshores acabat d'estrenar local de Ca la Dona a la Gran Via.

■ Lobby de Dones de Barcelona

El Lobby de Dones de Barcelona va néixer el juny de 1993. Va sorgir a partir de l'impuls i la reflexió d'un grup que feia molts anys que treballava i/o militava per aconseguir l'emancipació de les dones i la igualtat d'oportunitats. La reflexió ens va fer veure que, més enllà de les diferents adscripcions polítiques i també dels diferents àm-

bits d'actuació, les dones de Barcelona podien posar-se d'acord i treballar conjuntament per tal de configurar una xarxa àmplia amb capacitat de resposta per a moltes situacions que ens afecten a totes i que requereixen cohesió i compromís.

La primera, i laboriosa, activitat que vam portar a terme va ser definir el projecte i configurar-ne els senyals d'identitat —nom, logotip, punt de trobada, dinàmica de funcionament... Vam arribar a l'acord de portar a terme bàsicament un treball d'impuls, de compromís i difusió dels temes que socialment s'anessin suscitant.

El Lobby ha contactat amb grups i persones diverses —totes les associacions i entitats de dones que es coneixen a Catalunya—, en les seves convocatòries i les seves activitats.

El Lobby té una comissió permanent —oberta a totes les dones que en vulguin formar part— i l'assemblea general, que en aquest moment està formada per unes 240 persones.

Després d'haver-nos reunit en diferents llocs, vam instal·lar la seu a Ca la Dona (octubre de 1966) i fins ara l'experiència ha estat satisfactòria.

La declaració programàtica que es va aprovar és:

Un grup de dones de diversa procedència professional, política i social, hem decidit constituir-nos en grup de pressió. Aquest és un Grup que creix en la diversitat i la tolerància per aconseguir els objectius immediats següents:

- Incrementar el protagonisme de les dones en la societat.
- Augmentar la participació de les dones en els llocs de decisió.
- Promoure la valoració social del treball reproductiu —que comprèn aspectes imprescindibles per al funcionament de la societat, com tenir cura dels infants, de la gent gran i el benestar de la llar— i fer-ne responsable tota la comunitat social.

- Assolir un ple reconeixement públic de l'activitat professional i laboral de les dones i augmentar la nostra presència en les professions en què som minoritàries.
- Aconseguir que els mitjans de comunicació reflecteixin el pluralisme social i, en conseqüència, que les dones hi siguem més presents.
- Denunciar l'ús d'estereotips sexistes en la publicitat.
- Propiciar els canvis legals i socials necessaris per tal d'eliminar la violència contra les dones.
- Impulsar accions solidàries amb les altres dones del món.

El Lobby ha dut a terme activitats i accions com:

- Signatura de manifestos.
- Comunicats als mitjans de comunicació per evidenciar situacions, denunciar determinats tractaments informatius a les dones o impulsar la Plataforma d'ONG's de dones per participar al Fòrum de la «IV Conferència de Beijing» de les Nacions Unides.

Actualment participa del projecte PEM (Pequín en Marxa), que té com a objectiu fer el seguiment de l'acompliment institucional de la Plataforma d'Acció sorgida de la «IV Conferència de Pequín», així com per impulsar-la.

■ Dona i Sida

Dona i Sida és un grup de principis dels anys 90. Va ser creat a partir de la comissió del Grup de Lesbianes que treballava específicament el tema de la sida, amb la voluntat de tractar aquesta malaltia des del Moviment Feminista.

En formaven part dones vinculades a altres grups del Moviment Feminista: Grups de Lesbianes Feministes, Dona i Salut, TAMAIA... i dones que estaven implicades en grups de pressió: Actua, Act-Up, etc.

Es pretenia aprofundir en el tema de la dona i la sida, saber què se'n pensava des del feminisme, obrir el debat als diferents grups de la Coordinadora Feminista de Catalunya i donar, com a feministes, una postura col·lectiva d'aquest tema tan important.

El Dia Internacional de la Sida de l'any 1991, les dones dels diferents grups van fer un manifest que fou l'inici de nombroses accions específiques: fulls informatius de relacions sexuals segures, tallers de sexualitat pràctics on les dones veien les dificultats a l'hora de negociar pràctiques segures —dramatitzacions de les diferents situacions—, tallers més teòrics de reflexió i autoconsciència, xerrades a instituts i universitats... sense oblidar els actes puntuals del Dia Internacional de la Sida.

A les Jornades «20 anys de Feminisme a Catalunya» del maig de 1996 el grup Dona i Sida va presentar una ponència conjunta amb Actua-Dona. La discussió va ser molt enriquidora i està pendent de continuar en properes trobades tot i que no vam aconseguir obrir el debat al conjunt del Moviment Feminista.

Mai no ens vam plantejar buscar un espai de reunió que no fos Ca la Dona, perquè la majoria de nosaltres ja pertanyíem a grups de la casa.

Inicialment Dona i Sida es reunia quinzenalment, si bé ara el grup està en estat latent davant la dificultat de portar el debat al Moviment Feminista, però en qualsevol moment hi ha la possibilitat de reprendre les diferents activitats.

■ Dona Consum responsable i Comerç just

El grup va néixer l'octubre de 1996. Sabem que tenim un nom massa llarg, però segurament vosaltres en trobareu un de més curt. Admetem suggeriments. Tanmateix, us volem explicar les nostres raons per a tants mots.

Consum responsable perquè volem incidir en els nostres hàbits de consum i canviar-los. La societat en què vivim ens empeny més enllà de les necessitats reals sense parar atenció en les conseqüències, en el malbaratament dels recursos, els desequilibris socials i ecològics, la pobresa i el deteriorament del medi per a milions de persones arreu del món. Els nostres excessos consumistes posen en perill la sostenibilitat del planeta i mundialitzen les relacions d'exploració.

Comerç just perquè davant de l'omnipotència de les multinacionals avalades per la imposició de polítiques de neoliberalisme salvatge volem aportar el nostre esforç per consolidar una estructura comercial justa i solidària que garanteixi unes condicions de treball dignes i el respecte a les productores i els productors del sud i el seu entorn.

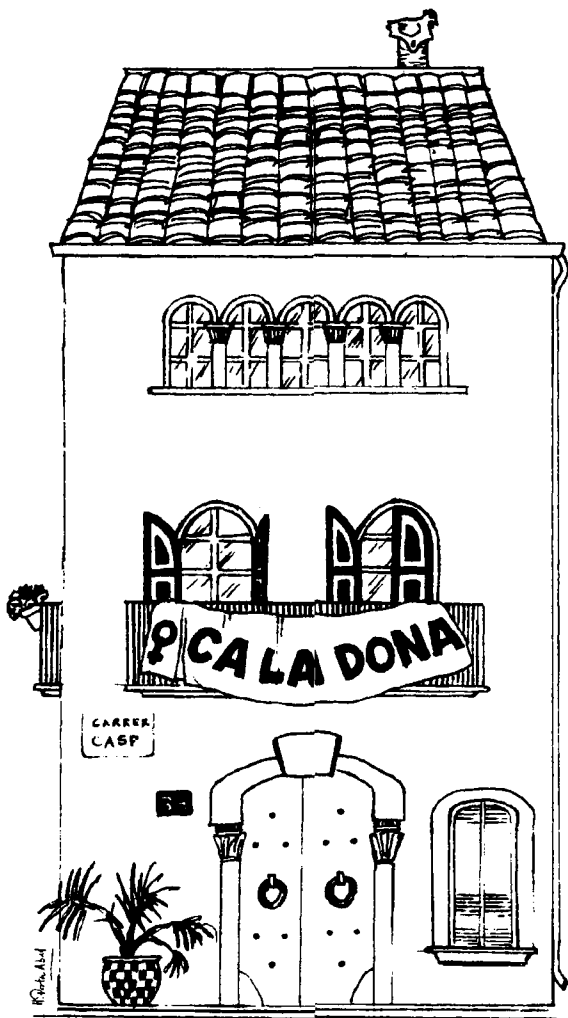
I *Dona...* cal alguna explicació? Volem fer-ho des de la nostra perspectiva feminista, perquè sabem prou bé que aquest sistema que malbarata recursos i genera relacions socials totalment injustes ens imposa, també mitjançant el consum, un model sexista i és la causa de la feminització de la pobresa en el món.

■ Les Multimèdies

Les Multimèdies és un grup creat el febrer de 1997, format per dones que treballem en l'àmbit de la creació artística i que volem crear i analitzar l'art des d'una perspectiva feminista.

Després de les Jornades «20 anys de Feminisme a Catalunya» ens vam començar a coordinar i treballar col·lectivament, però ha estat a partir de la Mostra d'art de dones FEM-ART 97, organitzada per Ca la Dona, que ens hem començat a veure i treballar d'una manera regular.

Volem crear des d'una altra visió, i treballem l'art des d'una perspectiva de gènere, reivindicativa feminista i de treball i reflexió col·lectius. Ara per ara el nostre objectiu immediat és consolidar la nostra feina i el nostre discurs.

Tot i els anys que ja fa que treballem i les coses, grans i petites, que anem organitzant, encara tenim moltes idees per dur a terme i moltes coses per fer. Anar construint dia a dia un espai de dones i per a dones no és una tasca fàcil, encara que és molt engrescadora, però els problemes quotidians de Ca la Dona —i creiem que de les associacions de dones en general— moltes vegades no es poden superar només amb voluntarisme i imaginació.

Les associacions de dones ens mantenim, bàsicament, gràcies al treball voluntari de les dones que les formem i per les idees que entre totes anem proposant, pels projectes diversos que anem bastint, construint, compartint... i partim de l'autofinançament de les activitats, i de les nímies i ridícules aportacions que fan algunes institucions per poder augmentar els pressupostos de les entitats.

Fa falta una voluntat política real que porti mitjans a les dones i a les associacions de dones perquè anem desenvolupant la gran diversitat de projectes que tenim entre mans i els engrandim. I aquesta voluntat ha de ser sense ànim d'utilització, més aviat al contrari. Les institucions que es diuen democràtiques haurien de confiar d'una vegada per totes en la ciutadania, en les inquietuds i les propostes de les entitats ciutadanes, i deixar de banda les lluites per l'hegemonia de les idees que es proposen.

Ca la Dona és un projecte de moltes, moltes dones. Evidentment no és el de totes. Esperem que el nostre no sigui un espai únic i que la diversitat dels grups es reflecteixi també en la proliferació de projectes-espai rics, diferents i diversos on les dones puguem compartir, experimentar i construir la nostra identitat i redescobrir el nostre simbòlic.

<i>Espais de dones</i>	7
Hereves d'una llarga tradició	7
Vint anys fent espais	8
La gestació de Ca la Dona	10
L'associacionisme de dones: passat, present i futur	12
<i>Ca la Dona: un espai viu</i>	17
Participar i col·laborar: la base de la nostra organització ...	17
Ca la Dona: les sòcies	18
Viure, créixer, reflexionar i canviar: els grups de dones ...	19
Parlar, escoltar, reconsiderar, aprendre i ensenyar:	
les xerrades, els debats i els seminaris	20
Conèixer l'art de les dones i reflexionar-hi:	
els videofòrums i les exposicions	20
Intercanviar experiències i reflexions:	
La revista <i>Ca la Dona</i>	21
Conèixer la nostra història i escriure-la:	
l'arxiu i la biblioteca	22
Gaudir juntes: els espais d'oci	23
Ofertir recursos a les dones: la informació	24
Serveis autogestionats: l'Armari de Totes	25
Viure la diversitat del feminisme: compartir experiències	
i debats amb altres grups de dones	25
Comissió Ca la Dona	27
Xarxa Feminista	28
<i>Els grups de dones</i>	31
Asociación Solidaria con las Mujeres Inmigrantes	
Peruanas en el Extranjero	31

Bollofilms produccions	32
Dones i Treballs	33
E' Waiso Ipola	34
Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona	36
Dones filòsofes	38
Dona i presó	40
Al-wâfa.....	42
Surt. Associació de Dones per a la Reinserció Laboral	44
Grup d'Amistat de Dones Filipines de Barcelona	45
Dona i Salut. Comissió pel Dret a l'Avortament	47
Dones per Dones	50
Associació de Dones contra la Violència	
Familiar GAM-TAMAIA	53
Dona i Mitjans de Comunicació	56
Dona i Cinema	56
Les Grans	58
Dona i Educació	58
Lobby de Dones de Barcelona	59
Dona i Sida	61
Dona Consum responsable i Comerç just	62
Les Multimèdies	63
<i>El futur</i>	65

1. TRAJECTE LABOR (exhaurit)

És una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social.

2. CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ

Actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.

3. MOVI D'A

Moviment d'aturats del barri de la Mina, de Sant Adrià de Besòs. És una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Pretén la integració dels joves al món laboral i a la societat on viuen.

4. LA VOLA

És una entitat que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, participi activament en la solució dels problemes del medi ambient.

5. FUSTALL

És una associació que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència.

6. MOVIBAIX

És un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat. Ofereix serveis als centres d'esplai i als ajuntaments de la comarca amb un caràcter de servei públic.

7. EDUCACIÓ D'ADULTS A LA PERONA

Una experiència compromesa en la transformació de les deplorables condicions de vida de la comunitat gitana de la Perona, un barri de barraques desaparegut a Barcelona.

8. AULA-TALLER CRUÏLLA

És un servei que s'adreça a nois i noies dels barris barcelonins de Ciutat Me-

ridiana, Torre Baró i Vallbona que han deixat l'escola i no treballen.

9. CEPA (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius) (exhaurit)
Associació ecologista, científica i independent, que es proposa dotar d'una cobertura tècnica els grups de base i els moviments populars que promouen la defensa del medi i la qualitat de vida.

10. ESCOLA D'ADULTS LA VERNEDA-SANT MARTÍ

És un centre educatiu amb un projecte pedagògic i social definit: públic, pluralista i participatiu, integrat en el barri. Actua en la línia del que s'anomena desenvolupament comunitari.

11. CASAL DELS INFANTS DEL RAVAL

És un servei que té com a objectiu proporcionar als nens i nenes del barri del Raval de Barcelona l'esbarjo, l'educació i d'altres condicions de vida de què estan mancats però als quals tenen dret.

12. EXPERIÈNCIES D'ALFABETITZACIÓ

Tres col·lectius d'alfabetització —d'Osona, Castelldefels i la Mina— posen en comú les seves experiències i hi reflexionen conjuntament.

13. CLUB INFANTIL JUVENIL BELLVITGE

És una entitat pionera en l'educació en el lleure en el nostre país que presta un servei a la societat, des del barri de Bellvitge, a través de l'educació en l'esplai i el temps lliure.

14. TALLER ELS TRES TURONS

És una associació del barri del Carmel de Barcelona que treballa per a la rehabilitació i reinserció laboral i comunitària de persones amb trastorns psíquics.

15. TRINIJOVE

Una experiència de desenvolupament local a través de la promoció ocupacional, la inserció laboral, la informació i el lleure creatiu.

16. L'ESCOLA DEL BAIX

És una escola de formació de monitors i un centre d'investigació i documentació sobre l'educació en el lleure infantil i juvenil, a la comarca del Baix Llobregat.

17. CP'AC

Centre de Promoció i Gestió d'Iniciatives d'Autoocupació Juvenil de Catalunya. És un equip de joves professionals dedicats a l'assessorament en la creació de petites empreses i a la formació d'empresadors.

18. ESCOLA DE L'ESPLAI

Ofereix cursos d'animació sociocultural i d'educació en el lleure, social i ambiental, contemplant alhora les dimensions humana i transcendent.

19. CASAL INFANTIL I JUVENIL DE MARIANAO

Des que, l'any 1985, el moviment de joves del barri de Marianao (Sant Boi de Llobregat) va ocupar un edifici il·legal a tall de *squatters* fins avui, el CIJM ha desplegat una intensa activitat social.

20. UN MODEL D'ESCOLA DINTRE DE LA PRESÓ

L'experiència de cinc anys de treball docent a l'escola de la presó de dones «Concepció Arenal» i a la presó d'homes «Salvador Dalí». Una tasca educativa ben poc coneguda i en un context marcat per una dura problemàtica social.

21. CASAL DE CULTURA DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

L'any 1976 un grup de persones sensibilitzades del barri de Santa Rosa va organitzar-se per impulsar un moviment de cultura popular compromès en la transformació de la societat des de la base.

22. EL SERVEI COLÒNIES DE VACANCES

És una entitat amb més de 25 anys d'història, amb vocació envers els infants, l'educació i la cultura. Actualment ofereix serveis de suport i d'infraestructura, fonamentalment cases de colònies.

23. ESCOLA D'ADULTS CONCÒRDIA

L'any 1975 sorgiren arreu de Catalunya diferents nuclis d'escoles d'adults lligades a moviments populars i d'ense-

nyants: un d'ells era el de Sabadell. El curs 1989-1990 diverses escoles s'unificaren en el Centre d'Adults Concòrdia.

24. ÀREA CULTURAL ORIOL

En el barri del Riu Nord, a Santa Coloma de Gramenet, un grup de persones desplega, des de l'any 1980, una tasca social, cultural i humanista adreçada a un col·lectiu que comprèn des dels infants i el jovent fins a la tercera edat.

25. MOVIMENT DE CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

Una realitat eclesial que està caracteritzada pel fet de proposar un projecte educatiu en el temps lliure a través d'una institució educativa com és el centre d'esplai.

26. EL SAFAREIG. GRUP DE DONES FEMINISTES DE CERDANYOLA

És un grup plural, amb dones de diferents orígens i concepcions. El fet de ser un grup «de poble» possibilita d'incidir en la realitat del municipi i de participar activament en la creació de serveis i activitats per a les dones.

27. FORMACIÓ PROFESSIONAL I PRÀCTIQUES A L'EMPRESA A CATALUNYA

La reactivació econòmica a partir de la primera meitat dels anys vuitanta va fer emergir un nou model de transició al treball, que valora la formació de base i les capacitats de polivalència i d'iniciativa.

28. ESCOLA D'ACCIÓ ESPECIAL F GARCÍA LORCA

L'experiència va començar el curs 1980-1981, al barri de Sant Roc, a Badalona. Va sorgir per acollir els nens i nenes —principalment de famílies gitanes— que, a causa de la seva marginació, no havien estat escolaritzats.

29. MINYONS ESCOLTES I GUIES SANT JORDI DE CATALUNYA

Engloba un total d'11.000 nois i noies d'uns 150 agrupaments, pertany a l'Escoltisme i Guiatge Catòlic i segueix els principis i el mètode fundat per Lord Baden-Powell, adequat a l'actualitat i adaptat a la realitat social i nacional de Catalunya.

30. **FUNDACIÓ SANT PERE CLAVER**
Des de la seva creació l'any 1987, la seva tasca assistencial envers les persones desvalgudes s'ha desplegat de forma sorprenent: el Grup Menjadors d'Infants, el Centre Obert Arrels, el Servei d'Acollida Els Quatre Vents.

31. **COLLECTIU DE CULTURA POPULAR DE SANT VICENÇ DELS HORTS**

Sorgeix l'any 1982 d'un grup de professionals de l'ensenyament, animadors de grups de joves i gent amb inquietuds envers el món juvenil.

32. **CAN ENSENYA S.A.L.**

És el resultat d'un procés iniciat l'any 1977 a Nou Barris (Barcelona) per una Cooperativa-Taller que treballava amb criteris terapèutics en un col·lectiu de minusvàlids.

33. **CENTRE ESCLAT-BELLVITGE**

El Centre Esclat-Bellvitge és una entitat sense afany de lucre que promou diversos projectes socioeducatius adreçats a tota la població del barri, infants i joves, si bé incideix d'una manera especial en els col·lectius d'inadaptats i en la població en situació de risc.

34. **CASAL L'AMIC DE CAMPCLAR**

Campclar és un dels barris tarragonins amb problemàtiques socials més greus. Des de 1983, un grup de joves inicia una tasca educativa que desemboca, l'any 1988, en la creació del Casal l'Amic.

35. **PROGRAMA SOCIAL DEL COL·LEGI SANT IGNASI**

Es basa en el voluntariat social i la sensibilització envers la marginació. Des de l'escola es pretén que l'alumnat realitzi un procés de conscienciació que porti a un compromís de vida al servei dels altres i en favor de la justícia.

36. **ADSI (Associació de Serveis d'Iniciativa Social)**

És una entitat que promou i realitza serveis i activitats de caire social. D'entre els seus projectes hi ha els Tallers d'Iniciació Professional, el Centre Obert «Pàrula» i Xarvol, xarxa de voluntariat.

37. **GRANJA-ESCOLA SINAI**

Un projecte per a joves que no poden integrar-se ni a Formació Professional ni

al món laboral. «Per a adolescents que l'escola no entén: una escola diferent».

38. **COLLECTIU RONDA**

Despatx d'advocats creat l'any 1972. Actualment segueixen en la tasca sobre les bases ideològiques d'unitat, independència, democràcia de base i anticapitalisme, des d'un model autogestionari; així de clar.

39. **LA SAMBA KUBALLY**

És l'Escola Africana d'Adults de Santa Coloma de Farners. Està compromesa en la recerca d'un model d'intervenció en matèria de formació de treballadors estrangers extracomunitaris.

40. **EL CENTRE D'ACOLLIMENT PER A AFRICANS SANT PAU DE MATARÓ**

Neix l'any 1983 a partir d'una interpel·lació que es fa la comunitat parroquial: què podem fer en favor dels africans que viuen a la zona? La resposta és un conjunt d'activitats i serveis de tot tipus.

41. **ATENEU POPULAR SANT ROC**

Des de la seva fundació l'any 1987, és un nucli dinamitzador d'aquest barri badaloní. Els seus objectius s'actualitzen de curs en curs a fi de respondre a les necessitats i als reptes.

42. **SETEM**

És una ONG de cooperació internacional, però no es dedica a la recaptació de fons ni al finançament de projectes de desenvolupament al Tercer Món. El seu capital són els seus voluntaris, formats i capacitats per a «col·laborar i aprendre».

43. **GRUP DE SOLIDARITAT AKWABA**

És una entitat nascuda l'any 1992 de l'Agupament Escolta Arrels al barri de Collblanc-Torrassa, de la ciutat de l'Hospitalet. Formada per joves, adults i gent gran, col·labora i organitza campanyes humanitàries i accions puntuals dirigides a la gent més necessitada de l'Hospitalet i del Tercer Món.

44. **ASSOCIACIÓ D'ESPECTACLES INFANTILS I JUVENILS ALS BARRIS LA RODA**

Moviment format per nombroses entitats infantils, juvenils i culturals de prop de quaranta barris i poblacions de Catalu-

nya. Programa espectacles per a infants als barris durant el curs escolar, un cop al mes. Organitza, també, tallers de reciclatge adreçats als joves i als monitors que estan en contacte amb els infants i s'ocupen de la seva educació en l'àmbit no formal. Una vegada l'any, fa la «Tamborinada».

45. FUNDACIÓ ENGRUNES

Entitat d'Esplugues de Llobregat que treballa al costat dels marginats amb l'objectiu de fer camí conjuntament amb ells i de lluitar contra la injustícia social, actuant des de dues perspectives: el treball com a instrument vertebrador i normalitzador, i el creixement personal com a via per esdevenir lliures, feliços i autònoms.

46. LATÈNCIÓ SANITÀRIA ALS IMMIGRANTS. L'EXPERIÈNCIA

DEL CONSORCI SANITARI DE MATARÓ
El Consorci Sanitari de Mataró ha afrontat el repte d'oferir atenció sanitària als immigrants africans, des de l'actitud de reconèixer el fet de la diversitat cultural i ètnica, i de combatre els tòpics impe-

rants sobre la medicina de la immigració.

47. XARXES D'INTERCANVI DE CONEIXEMENTS

Són un espai de trobada i de relació entre persones interessades a intercanviar coneixements, sabers i experiències en un context de comunicació mútua. Es basen en la reciprocitat i en les relacions igualitàries. Els intercanvis són totalment desmonetaritzats.

48. COORDINADORA CONTRA LA MARGINACIÓ DE CORNELLÀ

La Coordinadora intenta resoldre els problemes de feina, d'habitatge, de toxicomanies i de salut del col·lectiu menys afavorit de la societat i millorar les condicions de vida dels presos.

49. ASSOCIACIÓ ESBARGI

Esbargi (Educació Social Barris Giro-nins) és una associació d'educadors socials sense afany de lucre que des de l'any 1989 treballa per a la prevenció de la infància en risc social.

Subscripcions i comandes:

FUNDACIÓ SERVEIS
DE CULTURA POPULAR
Provença, 324, 3r
08037 Barcelona
Telèfon (93) 458 30 04
Fax (93) 458 87 10
E-mail: fserveis@troc.es

*Impress sobre
paper ecològic*

Experiències de Pedagogia Social

Amb la col·lecció d'opuscles «Taleia» la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.

No és en va que la col·lecció porta el nom de «Taleia»: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.

Esperem que aquestes publicacions fomentin l'intercanvi i impulsin noves iniciatives.

Ca la Dona

Ca la Dona és un espai físic i simbòlic de les dones i els grups vinculats al Moviment Feminista, obert a totes les dones. Té un model organitzatiu basat en la participació i la presa de decisions col·lectives. S'hi fan debats, tertúlies, seminaris, intercanvi d'experiències i reflexions, festes... que neixen de les iniciatives de les sòcies o els grups de dones que comparteixen l'espai. A més d'una biblioteca i un arxiu especialitzats, Ca la Dona disposa d'un servei d'informació i edita una revista que recull els diferents debats i propostes que es donen en el si del Moviment Feminista.

